

T.C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SPORDA SOSYALLEŞME
DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Alp Eren AYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM ANABİLİMDALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. Nurper ÖZBAR

DÜZCE, 2019

KABUL VE ONAY

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Çerçevesinde yürütülmüş olan “**Ortaokul Öğrencilerinin Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**” adlı çalışma, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarihi: 17/05/2019

TEZ SINAV JÜRİSİ

Doç. Dr. Nurper ÖZBAR
Düzce Üniversitesi
Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Ayla TAŞKIRAN
Gedik Üniversitesi
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Reşat SADIK
Düzce Üniversitesi
Üye

Yukarıdaki Tez, Yönetim Kurulunun 14 / 06 / 19 tarih ve 178 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Adnan ÖZÇETİN
Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Alp Eren AYDIN

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sűrecinde deęerli bilgi, birikim ve tecrűbesi ile bana destek veren ve yol gűsterici olan kıymetli danıőman hocam sayın Doç. Dr. Nurper ŐZBAR'a, ölçeklerin uygulanmasında yardımını esirgemeyen Sayın Doktor Őđretim Őyesi Levent GŐRŪN'e, çalıőmamın devamlılıęında beni yalnız bırakmayan kıymetli eőim Yelda KUMBASAR AYDIN'a teőekkűr ederim.

İÇİNDEKİLER

BEYAN	I
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT.....	VIII
1.GİRİŞ VE AMAÇ	1
2.GENEL BİLGİLER.....	6
2.1. Spor Kavramı	6
2.2. Sporun Dünya Tarihindeki Yeri ve Gelişimi	7
2.3. Sporun Faydaları	10
2.3.1. Biyolojik ve fizyolojik faydaları	10
2.3.2. Sosyolojik faydaları.....	11
2.3.3. Psikolojik faydaları.....	11
2.3.4. Ekonomik faydaları	12
2.4. Sosyalleşme Kavramı.....	12
2.5. Sosyalleşme Süreci	14
2.5.1. Bilgi	14
2.5.2. Tekrar ve taklit.....	14
2.5.3. Başkalarının tepkileri	15
2.5.4. Sosyal destek	16
2.6. Sosyalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler	16
2.6.1. Aile	17
2.6.2. Okul.....	17
2.6.3. Arkadaş grupları	17
2.6.4. Kitle iletişim araçları.....	18
2.7. Sosyalleşme ve Spor İlişkisi.....	18
2.8. Problem Cümlesi.....	21
2.9. Alt Problemler.....	21
2.10. Araştırmanın Amacı.....	21
2.11. Araştırmanın Önemi.....	21
2.12. Sayıtlılar	22
2.13. Sınırlılıklar	22
2.14. Yapılan Çalışmalar ve Sonuçları.....	22

3. MATERYAL ve METOD	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.3. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları	30
3.4. Verilerin Analizi	31
4. BULGULAR.....	32
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	41
5.1. Yaşa Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	41
5.2. Cinsiyete Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	42
5.3. Sınıf Düzeyine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	43
5.4. Anne Eğitim Durumuna Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	44
5.5. Baba Eğitim Durumuna Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	45
5.6. Lisanslı Olarak Spor Yapma Durumuna Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	45
5.7. Spor Branşına Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	46
5.8. Spor Yapma Sıklığına Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri	46
Sonuç Olarak;.....	47
Öneriler;	48
6. KAYNAKLAR	49
ÖZGEÇMİŞ	59

TABLolar LİSTESİ

Tablo.1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Dağılımları.....	39
Tablo.2. Yaş Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	42
Tablo.3. Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	43
Tablo.4. Sınıf Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	44
Tablo.5. Anne Eğitim Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	45
Tablo.6. Baba Eğitim Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	46
Tablo.7. Lisanslı Spor Yapma Yılı Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	47
Tablo.8. Spor Branşı Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	48
Tablo.9. Spor Yapma Sıklığı Değişkenine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	49

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SPORDA SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Alp Eren AYDIN

Yüksek Lisans Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı Doç. Dr. Nurper ÖZBAR

Mayıs 2019, 59 sayfa

Yapılan Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, lisans yılı, spor dalı ve spor yapma sıklıklarına göre sosyalleşme düzeyleri incelenmeye çalışılmıştır. Beden eğitimi ve Spor alanında sporda sosyalleşmenin önemi ile ilgili araştırmalara katkı sağlayacağı ve spor yapan öğrencilerin çeşitli değişkenler bakımından sosyalleşme farklılıklarının belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. İl Milli Eğitim Müdürlüğünden çalışma için izin alındıktan sonra okullara gidilerek ölçekler öğrencilere uygulanmıştır. Çalışmamıza devlet okullarının 5-6-7 ve 8. sınıflarında okuyan, lisanslı olarak spor yapan 565 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinin 165'i 11 yaş (%29.2), 122'si 12 yaş (%21.6), 117'si 13 yaş (%20.7), 161'i 14 yaştan (%28.5) oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 225'i kadın (%39.8), 340'ı erkeklerden (%60,2) oluşmaktadır. Araştırmamızda, Şahan tarafından 2007 yılında geliştirilen "Spor ve Sosyalleşme Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerini belirleyen (yaş, cinsiyet, branş vb.) sorular yer almaktadır. Ölçek 5'li likert tipi olup, ikinci bölümünde sosyalleşme sürecini belirleyen 34 soru, üçüncü bölümde ise spor ve sosyalleşme sürecini belirleyen 35 soru yer almaktadır. Ölçek öğrenciler tarafından 30 dakikada cevaplandırılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler sporda sosyalleşme değişkenlerine bakılarak karşılaştırıldığında yaş, cinsiyet, lisanslı sporculuk süresi, yapılan spor dalı değişkenleri açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$), sınıf, anne ve baba eğitim durumu, spor yapma sıklığı değişkenleri açısından ise anlamlı bir farklılık olduğu ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sporun Faydası, Sporcu, Ortaokul, Sosyalleşme, Spor ve Sosyalleşme

ABSTRACT

AN INVESTIGATION OF SOCIALIZATION LEVELS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN TERMS OF PREDETERMINED VARIABLES IN SPORTS

Alp Eren AYDIN

Master of Science, Department of Physical Education and Sports

Supervisor Assoc. Prof. Dr. Nurper OZBAR

May 2019, 59 pages

The aim of this study is to determine the relationship between the socialization levels of middle school students according to their age, gender, grade level, their parents' educational level, their undergraduate year, the sports branches they prefer and how often they do sports. It is thought that it will contribute to the researches about the importance of socialization in sports in the field of physical education and sports and will help to determine the socialization differences between the students who do sports and not. Our work consists of totally 565 people who go 5th, 6th, 7th and 8th grade in the public school and sport as a licenced. The research sample consists of 565 people; 165 of the middle school students who participated in the study were 11 years of age (%29.2), 122 of them were 12 years of age (%21.6), 117 of them were 13 years of age (%20.7) and 161 of them were 14 years of age (%28.5). 225 of the students were female (39.8%) and 340 (60.2%) were male. Sports and socialization scale were used as a data collection tool. In the first part of the survey conducted by Sahan in 2007, there are 35 questions about the personal characteristics of the students (age, gender, branch, etc.) and in the second part 35 questions about sports and socialization. Five-point Likert-type scale was used in the survey questions. The survey was planned to be answered in a maximum of 40 minutes. The data obtained from the study were analyzed using the SPSS statistical program. It is determined that there is no significant difference in terms of age, gender, how long it has been certified athletes, what sport they do; however, there is a difference in terms of the variables of their grade level, parental education status, and how often they do sports.

Key Words: the benefits of doing sports, athletes, secondary school, socializing, sports and socialization

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Günümüz toplumunda, insanların duygusal ve fiziksel açıdan gelişimi, ekip çalışmalarının kolaylaştırılması, dayanışmanın ve sosyalleşmenin sağlanmasında kilit noktalardan birisi spordur. Spor, çeşitli fiziksel aktiviteleri oluşturmasının yanında insanlara kişisel ve sosyal bir kimlik hissi ve gruba ait olma duygusu katması ile bireyin sosyalleşme sürecine yardımcı olan bir kavramı temsil eder. Çocuğa ve spora verilen önem, toplumun geleceğine ışık tutmak ve aydınlatmaktır.

Spor, büyük öneme sahip olan sosyal değerlerin oluşmasına ve devamlılık kazanmasına yardımcı olur. Sporun tanımının içeriğinde bireylerin kendilerini ifade ederek sosyalleşebilecekleri bir alanın bulunması psiko-sosyal açıdan gelişmelerine katkı sağlayacaktır. Sosyalleşme kültürün nesilden nesile aktarımını ve insanın, örgütlenmiş bir sosyal yaşam içerisinde belirlenmiş normlara uyum sağlamasını sağlar. Bu bakımdan sosyalleşme bireyin kişiliğini ve benliğini oluşturan temel unsurlardan bir tanesidir¹.

Doğum anından itibaren gelişim ile alakalı en önemli deneyimler fiziksel olarak dengenin elde edilmesidir. Nesnelere atma-tutma, yürüme, emekleme, zıplama, koşma, atlama vb. okul dönemi başladığında arkadaşlarıyla ilişkiler kurma ve otorite ile baş edebilme gibi duygusal deneyimler kazanırlar. On yaş ve devamında yakın arkadaş ilişkileri ve paylaşma ön plana çıkar. Bu doğrultuda zihinsel aktiviteler, oyun ve spor aktiviteleri insanların hayatında gelişim sürecine önemli katkıda bulunur. Çocuklar hareketleri kavrayabilmek için çok heveslidirler ve bunları tattıkça mutlu olurlar².

Fiziksel kontrollerini tamamladıkça kendilerini başarılı bularak iyi hissederler. Oynamak ve becerilerini artırmak için dışarıda nedenlere ihtiyaç duymazlar. Çünkü bunun için gerekli olan motive çocukta yer almaktadır. Bu sebeple çocuklara spor programı hazırlanırken fiziksel becerilerini öğrenebilecekleri ortam uygun yaratılmalı, asla üst düzeyde sportif performans için zora koşulmamalıdır. Hedef başarısızlık duygusunu yaratmaktan ziyade başarı duygusunu tattırmak olmalıdır. Aksi durumda sosyal gelişimleri gecikmeli olabilir².

Çocuk ilk aylardan başlayarak motor beceri davranışlarını taklit yoluyla yapmaktadır. Anne ve babanın taklit edilmesi ile başlayan bu hareketler ilerleyen zamanlarda sevdiği, beğendiği ve hayranlık beslediği diğer kişilerle devam etmektedir. Müzisyenler, sinema oyuncular ve sporcular gençlerin taklit etmeye eğilimli oldukları kişilerdir. Bu nedenle

sporcular yaşam biçimleri ve örnek davranışlarıyla sosyalleşme sürecinde diğer kişilere iyi birer rol model olabilirler³.

İnsanlar çocukluk çağlarından itibaren içinde buldukları toplumun kültürel değerlerini yansıtan fiziksel aktiviteler ve oyunlarla birlikte büyür. Oyun ve fiziksel aktiviteler bir yandan kişinin becerilerinin, duygusal yapısının ve kişilik özelliklerinin gelişimini sağlarken, diğer yandan çevresindeki kişilerin rollerinin, kuralların ve normların farkına varmasına katkı sağlar. Bunların yanında kişi, çevreyle ve diğer insanlarla iletişim kurabilme ve işbirlikçi olma becerilerini edinir. Organize edilmiş sporlar da aynı şekilde toplumsal ve bireysel gelişime katkı sağlarlar. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda spor, sosyalleşme süreci içerisinde etkili olan aktivitelerden biri olarak yer almaktadır⁴.

Sosyalleşmenin baskın olduğu çocukluk ve gençlik dönemlerinde spor, bireylerin sağlıklı ve mutlu bir şekilde yaşayabilmelerinde, verimli olabilmek için fiziksel olarak sahip olmaları gereken özellikleri edinmelerinde, ruh sağlığı ile ilgili alışkanlıkları kazanmalarında, toplum içindeki rollerini yapma ve başkaları ile iyi iletişim sağlayarak çalışabilmelerinde önemli bir yere sahiptir⁵.

Spor ile insanlar başkalarına saygı göstermeyi ve kurallara uymayı öğrenir, başarı ve başarısızlık duygusunu tadararak, işbirliği ve hoşgörü gibi duygularını geliştirir. Spor sevinç, üzüntü ve heyecan gibi duygular yaşatarak bireylerin kendilerine olan güvenlerinin artmasına yardımcı olur. Yine spor ile birlikte kişilerde odaklanma, dikkat etme, üretken olma, hayal gücünü kullanma, kurallara uyma, problem çözme ve pratik zekâyı kullanma gibi özelliklerin gelişimine destek sağlanmış olur. Spor, bireylerde toplumsal gelişimin yanı sıra, aynı zamanda bireyin fizyolojik özelliklerinin de gelişmesine önemli düzeyde katkı sağlar⁶.

Günümüz toplumlarında spor çok yaygın ve önemli bir yere sahiptir. Dünyadaki birçok çok ülkede, özellikle sanayi ülkelerinde ve gelişmiş toplumlarda 20. yüzyıl boyunca sporun popülaritesinin ve varlığının dramatik bir biçimde üst düzeyde olduğu görülmektedir. 21. yüzyıla gelindiğinde sporun önemli ve karmaşık sosyo kültürel olgu haline geldiğini ifade etmek gerçekçi bir durum olur. Spor, günümüzde hızlı bir şekilde kurumsallaşarak ekonomiye, eğitime, sosyal yapıya ve uluslararası diplomasiye nüfuz eder hale gelmiş ve çok büyük alanlara ulaşmış ve neredeyse herkes bir şekilde sporla ilgilenir hale gelmiştir⁷.

Gelişmiş ülkelerde spor yarışmaları da sosyalleşmenin en önemli araçlarından biri olarak görülmektedir. Çocuğun düzgün bir temel gelişimi için oyuna önemli ölçüde ihtiyaçları vardır. Tasarlanmış oyunlar ile çocukların akranları ile bir arada olmaları hedeflenirken aynı zamanda kurallara uyum gösterme, yenme ve yenilmeyi hoşgörü ile karşılama gibi tecrübeler kazandırılır. Ancak bu tip oyunlarda çocuğun insanlık yönü ön plana çıkarılırken sporcu yönü arka planda tutulmalıdır. Böylelikle çocuk kendi vücudunu ve özelliklerini tanıırken, aynı zamanda fiziksel özelliklerinin de farkına varmış olur. Çocuk kendinden daha az iyi olanları küçümsememeyi, biraz daha iyi olanları tebrik etmeyi öğrenir. Bu gibi deneyimler ilerleyen yaşam boyunca çeşitli ve farklı şartlarda karşılaşılabilecek benzer durumlara uyum sağlamasını kolaylaştırır. Bir yandan başarılı ve mutlu olmak için çalışırken kendine ve başkalarını incitmeden rekabet içinde olabilir³.

Spor, toplum yaşantısına çeşitli yollardan girerek, insanları direkt ya da dolaylı olarak kendisine bağlamış ve her zaman toplumun ilgisini çekmeyi başarmış bir sosyalleşme aracıdır. Toplumun vazgeçilmez zevklerini ve ihtiyaçlarını karşılayarak insanları kendisine bağımlı hale getiren spor, günümüz modern toplumlarında büyük bir sosyalleşme aracı haline gelirken, toplumu çok yakından ilgilendiren belli davranışlar, inançlar, kurallar ve simgeler ön plana çıkarmıştır. Hiç şüphesiz çağdaş toplumun en yaygın sosyal kavramlarından biri spordur. Çağdaş toplumlarda spor, bireysel görevlerinin yanı sıra çok önemli sosyal fonksiyonlara da olanak sağlamaktadır⁹.

Sosyalleşmeyi bireyin yer aldığı toplumun değer yargılarına uygun davranış geliştirme aracı olarak değerlendirdiğimizde, spor bireyin kendini şekillendirmesi için vazgeçilemeyecek bir unsur olarak önümüze çıkmaktadır. Özellikle sporun eğitimin içerisinde kullanılması öğrencilerin gelişim özellikleri bakımından oldukça önemlidir. Spor aktivitelerinin içinde yer alan öğrencilerde kişiliğin şekillenmesi ve gelişmesine çok katkı sağlamaktadır. Grup oyunları ile çocuklar ait olduğu grubun hedeflerini kendi hedeflerinden daha önde tutmak zorundadır. Böylece çocuklarda aidiyet ve fedakârlık duyguları olgunlaşır. Sportif aktiviteler içinde bulunan çocukların haklarını koruma, başkalarına saygı gösterme, atılganlık, işbirliği ve paylaşma, kurallara uyma, doğru yanlış ayrımını yapabilme gibi özellikleri ilerleyerek gelişim göstermektedir¹⁰.

Sporun psikolojik ve fizyolojik etkilerinin öneminin yanı sıra sosyal etkisinin önemi de fazlasıyla artmaktadır. Özellikle sportif aktiviteler gençlerin fiziksel ve sosyal yeteneklerini artırıcı olanaklar sağlar. Çağdaş toplumların en belirleyici özelliği olan

sosyal farklılaşma artan iş bölümü ile sosyal bütünlük arasındaki dengenin sağlanmasında spor önemli bir yer almaktadır. Toplumun sosyal düzeni içerisinde uyum ve çatışma modellerinin yanında, huzursuzlukların, sapkın davranışların aza indirgenmesi ve bunların var olan normlarla uyumunun sağlanması ve gerginliklerin toplum yararına şekillenmesinde spor önemli bir olgu halini almıştır. Kişilerin verimli ve yapıcı olabilmeleri, onların psikolojik, fizyolojik ve sosyal durumları ile paralel olduğu varsayılmaktadır. Özellikle son yıllar içerisinde önemli bir faktör olan spor unsuru sosyal hayatın hemen her anına etki göstermektedir. Sosyal hayatın oluşmasında sporun önemi büyük paya sahiptir¹¹.

Spor açısından sosyalleşme, bir kişiyi sporun içine çeken kişi ya da araçları, yani bir kişinin spora katılma tarzını ele alır. Sporla sosyalleşme spora katılımın sonuçları üzerinde durmaktadır. Kişilerin spora katılım yolu ile topluma katılmayı hangi yollarla sağladığını ele alır.

Sporun en önemli işlevlerinden biriside bireylerde bir gruba ait olma duygusunun oluşmasıdır. Ait olma duygusu insan için sosyalleşme süreci içerisinde önemli değerlerden birisidir. Millete, aileye, takıma ait olma, kişinin toplumda üstlendiği rolün oluşturulmasında, belirli bir statüye gelmesinde önemli bir yere sahiptir. Spor alanında ulaşılacak başarılar bu duyguların çoğalarak devam etmesine ve bireylerin sosyalleşmesine katkı sağlayacaktır¹².

Anayasa’da spora yer verilmesi ve devlet güvencesi altına alınması sporun toplumsal yaşamdaki önemini anlatmak için yeterli olacaktır¹³. Anayasa’nın 59. Maddesinde “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder, devlet başarılı sporcuyu korur” denilmektedir¹⁴.

Sporun sosyalleşmedeki önemini ve yerini kapsamlı bir şekilde ele alan dallardan biriside spor sosyolojisidir.

Spor sosyolojisi, sosyolojinin önemli bir dalıdır ve belli kuruluşların ışığı altında çeşitli bilim dallarıyla iş birliği içerisinde sporda sosyal davranışlar ve yapılar ile sporun sosyal etkilerini inceler¹⁵. Sporun bugünkü yaygınlığı, popülerliği ve dünden belli olan gelecekteki büyüklüğü bir spor sosyolojisi dalının alan için gerekliliğini açık biçimde ortaya koymaktadır¹⁶. Spor sosyolojisinin belli başlı varsayımlarından biri, sporun da ekonomi, aile, eğitim sistemi ve politik yapı ile aynı öneme sahip olan çok anlamlı bir

sosyal kurum olduğudur. Spor sosyolojisinin temel amaçlarından biri, bu önemli sosyal kurumu meydana getiren katılım kalıplarını ve toplumsal ilgileri çevreleyen karmaşık dinamiklerin tanımlanmasıdır¹⁷.

Sporu ele alan sosyolojik bilgilere olan gereksinim, eğitim- öğretim kuruluşlarının, turizm, sanayi, devlet, tıp, politika, yönetim, hastaneler, iyileştirme merkezleri, ordu, polis, boş zamanları aktif hale getirme kurumları, kitle iletişim araçları vb. farklı kurumlardan kaynaklanmaktadır. Ayrıca, sporun, sosyolojik bakımdan sosyal olgular sistemini ve normlarını, insanların sporla bağlantısını, davranışlarına katkısını analiz etmek ve sporun toplum içinde ki önemini ve insanlara olan etkisini araştırmak önemli yere tutmaktadır¹⁵. Spor biliminin alt boyutu olarak spor sosyolojisi, sporun toplumdaki, sosyal kurumlardaki ve insanların hayatlarındaki değerleri ile ilgili bağlantı kurar¹⁸.

Spor sosyolojisi, spora yalnızca rekabet ortamı ve üstünlük kurma olarak değil, önemli ve devamlı bir sosyal kavram olarak sporun sosyal karakteristiklerini çözümlenmeye çalışır. Sporun ilgi alanına giren ve spor sosyolojisinin araştırdığı konular arasında spor alanındaki ticarileşme, profesyonelleşme ve siyasallaşmanın yanında spor ve sosyal kurumlar (okul, resmi kurum, kulüp, dernek vb.), spor ve çalışma hayatı, spor ve boş zaman, gençlik ve spor, yaşlılık ve spor ve cinsiyet, spor ve aile, medya ve spor, engelliler ve spor, sporda seyirciler ve seyirci davranışları, spor ve ekonomi, spor ve reklam, spor ve kültür, spor ve sanat, spor ve sosyo coğrafik şartlar vb. sayılabilir¹⁸.

Sporun birey ve toplum hayatındaki sosyal fonksiyonlarının ortaya çıkarılabilmesi, amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için sporun sosyal yönlerinin araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Grup çalışmalarını basitleştirmek, karşılıklı işbirliğini oluşturmak, bireye toplumda yer kazandırmak ve sosyalleşmeyi sağlamada spor önemli bir yere sahiptir. Sosyalleşmenin ve insan gelişiminin doğumdan ölüme kadar devam ettiği ele alındığında konunun önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Bu bilgilerden yola çıkarak çalışmamızda, ortaokul öğrencilerinde bazı değişkenler açısından sporun sosyalleşme üzerinde ki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda analizler yapılarak sporun sosyalleşme üzerindeki etkisini belirleyerek önerilerde bulunmak hedeflenmiştir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Spor Kavramı

Spor, bireyin doğal çevresini beşeri çevreye dönüştürürken kazandığı becerilerin seviyesini artıran, çeşitli çerçeveler içerisinde araçlı veya araçsız, bireysel veya toplu halde boş zaman aktiviteleri içerisinde veya zamanını alacak biçimde melekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünlük içerisinde, fizik ve ruhu dinginleştiren rekabetçi, işbirlikçi ve kültürel bir değerdir ¹⁹.

Spor 21. yüzyıl çağdaş toplumunun en yaygın ve etkin sosyal kavramlardan bir tanesidir. Ana hedefi, insanın ruhen, bedenen ve sosyal yönden gelişimine katkı da bulunan spor, toplumların gelişiminde de önemli role sahip olan bir değerdir. Günümüz toplumunda bilinçli bir şekilde sporun toplumlara kazandırılmasında ve bireylerin modern spor yapması ile toplumun gelişmişliği arasında üst düzey bir ilişkinin varlığı görülmektedir. Spor, günümüzün çağdaş değerleri içerisinde, kültürel ve gelişmişlik seviyelerinin bir aynası olarak kabul gören ve sosyal hayatın tüm yönlerine dokunan değerli bir sosyal olgudur ²⁰.

Spor, günümüzün çağdaş toplumlarının en gözde ve aktif sosyal olgularından bir tanesidir. Çağdaş toplumların temel ürünü ise bireylerdir. Kişileri eğitilmiş, sağlıklı, kültürlü ve sosyal toplumlar, ancak çağdaş toplum olarak kabul görmektedir. Ana hedefi insanın ruhen, sosyal ve bedenen gelişimine katkıda bulunmak olan spor, çağdaş toplum oluşturmada önemli bir yapıya sahiptir. Sporun, kişisel etki ve hedeflerinin yanı sıra, sosyal açıdan da değerli hedefleri bulunmaktadır. Günümüzde, sporun sağlıklı bir biçimde kitlelere ulaştırılmasında ve halkın çağdaşlık seviyesinde spora katılması ile gelişmişlik düzeyi arasında önemli oranda paralellik bulunmaktadır ²¹.

İnsanın vücudunu fizyolojik yönden yüksek bir seviyeye ulaştıran tüm aktiviteler, zaman dilimi içerisinde toplumların hayat tarzı ve biçimleri, dinî inançları, üzerinde yaşadıkları toprakların coğrafi yapısı ve iklimi gibi çeşitli etkenlerin etkisi altına girerek spor dallarının değişik yön ve ağırlıklarda biçimlenmesinde etkili olmuştur ²².

Bu özellikleri dikkate alarak, dünyanın dört bir yanında ve toplumlar arasında sporu izlemeye, spor yapmaya duyulan ilginin hızlı bir şekilde çoğalması, gelişmiş toplumsal yaşamın ayırt edici faktörlerden bir tanesidir. Bu işin sosyal boyutu, din, dil, cinsiyet ve

irk ayrımı yapılmadan gerek spor sahalarına gerek televizyon başında, dünyanın çeşitli yerlerindeki milyonlarca insanı aynı zamanda bir araya getirebilen farklı bir olgu bulunmamaktadır²³.

2.2. Sporun Dünya Tarihindeki Yeri ve Gelişimi

M.Ö 2000 yıllarında Girit Medeniyetinde ortaya çıktığı düşünülen çeşitli spor figürlerine, bin yıl sonra Yunan figürlerinde rastlanmıştır. Sporun toplum içerisinde yaygınlaşması M.Ö. 4. ve 5. yüzyıllara dayanmaktadır. O dönemden bugüne kadar ulaşan figürlerde spor hareketleri hakkında pek çok olguya rastlanmaktadır. Tarihsel kaynaklar olimpiyatların ilk oluşumunun M. Ö. 776'da yapılmaya başlamakta olduğunu ve M. S. 394 tarihine kadar sürdüğünü kayıt etmiştir. M.Ö av yapan insanların avlanmaya, bir spor olarak yaklaşp yaklaşmadıkları ile ilgili bilgi bulunmamakla birlikte Antik toplumlarda ise avcılık yeteneği bir soyluluk derecesi olarak görülmektedir. Arkeolojik kalıntılar geçmişte Çin'de top ile ilgili oyunlara yaygın olarak rastlandığını göstermektedir. Eski çağlarda rastlanan spor aktivitelerinde Eski Yunan Sporunun ve Olimpiyatların önemli yeri bulunmaktadır. Çağdaş düzeyde yapılmış spor mücadelesinin ilk olarak Sümer Uygarlığı zamanında görüldüğü; Hititler ve Eski Mısırlılar yolu ile Eski Yunan'a aktarıldığı tespit edilmiştir. Bu bilgiler M.Ö. 3600–2000 yıllarına dayanmaktadır²⁴.

Yapılan bilimsel çalışmalarda; Sümerlere ait olan 200 kil tabletin, altın ve gümüş eserlerin, mezar taşlarının, tapınak mimarilerinin ve Gilgamesh Destanı'nın detaylı araştırılması neticesinde çağdaş yapıda sporun ilk olarak Sümerler aracılığı ile ortaya çıkarıldığı tespit edilmiştir. Eski Yunan Medeniyetinde spor alanında en eski yazılı kaynağa, Homeros'un İlliada adında yapıtınının 23. kısmında denk gelinmiştir. Bu kaynakta Yunan kahramanı Patroclus anısına yapılan spor müsabakalarında güreş, boks, araba yarışları, cirit atma ve koşu müsabakaları bulunmaktadır. Bu beş yarıştan dördünün yıllar öncesinde Sümer'de uygulandığı kanıtlara dayanarak ispatlanmıştır²⁴.

Yunanistan'da spor müsabakalarının geçmişte bu çok önemli bir yere sahip olmasının sebebi de sporun Yunan Birliği'ni oluşturucu niteliklerinden kaynaklanmaktadır. Bunlar Isthmia, Nemea, Pythia ve Olimpia'dan oluşmaktadır. En eski olanı ise Olimpia'dır. Arşivlere bakıldığında ve müsabakalarda galip gelenlerin ilk olarak kaydedildiği oyunlar göz önünde bulundurularak; olimpiyat müsabakalarının M.Ö. 776'da

Olimpia'da gerekleŖtiđi kanısına varılmıŖtır. Yunan döneminden günümüze gelen spor hareketleri, o zamanlarda verilen değeri ortaya koymaktadır²⁵.

Tarih içerisinde spor Eski Mısırda da fazlasıyla ön plandadır. Firavunlar av yaparken becerilerini ispatlamaya alıŖırken, güçlerini gösterdikleri ok atma Ŗenlikleri düzenlerlerdi. Girit'te genç erkek ve kızlar akrobatik becerilerini boğalarla denerlerdi. Bunu bir spor olarak mı, yoksa dinsel bir tören olarak mı yapıldığı günümüzde daha bilinmemektedir²⁶.

Rönesans'la beraber spor tamamıyla dinden bağımsız aktivite haline gelmiŖtir. İnsan severlerin sporu bir beden geliŖtirici olarak algılamaları, spor müsabakası özelliğini geri plana atmıŖtır. 15. ve 16. yüzyıllarda, sporda koordineli beceriler ve görsellik ön planda tutulmuŖtur. Atların eğitilmesinde dayanıklılık ve hızdan çok, zarif hareketler ön plana çıkmaya baŖlamıŖtır. Eskrim bile bir sanat unsuru haline gelmiŖtir. Floransa'da ortaya çıkan ve günümüz futboluna yakın olan calcio oyunu (tekme atma) sporcuların estetik becerileri bakımından ele alındı²⁵.

18. ve 19. Yüzyıllarda eŖitli spor dalları ortaya ıkmıŖtır. Spor branŖlarında kuralları netleŖtirmek için birçok ulusal kuruluŖ ortaya ıkmıŖtır. GeliŖen Ŗehirler ve Ŗehir mahalleleri içerisinde geliŖigzel düzenlenen müsabakaları düzenli hale getirmek için ligler kurulmuŖtur. İngiltere'de Futbol Birliği (FA); 1863'te oluŖturuldu, bunu 1880'de Amatör Atletizm Birliği'nin (AAA) oluŖumu takip etti. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ise 1894'te oluŖturuldu ve iki yıl sonra ilk ađdaŖ Olimpiyat müsabakaları düzenlendi. Modern düzeyde ađdaŖ sporlar özellikle İngiltere ve ABD üzerinden dünyaya ilerledi. 20 Yüzyılda oluŖan emperyalizm döneminde ise Avrupa lkeleri ve ABD; kalkınmamıŖ Afrika'nın ve Asya lkelerinin belirli bölümlerinde geleneksel sporlarını etkisi altına alarak, bu bölgelere ađdaŖ sporu yaydılar²⁷.

İnsanoğlu ilk çağlarda avlanmayı, koŖmayı, atlamayı, gerek diğer insanlarla ve gerekse hayvanlarla yakın mücadeleyi icap ettiren hayat Ŗartları ile karŖılıyordu. Bu derece zorlu bir hayat mücadelesinde baŖarılı olmak, yukarıda sıraladığımız mücadele tarzlarında hazırlıklı olmayı emrediyordu. Dolayısı ile ilk spor, savaŖa hazırlık niteliğinde bir faaliyet idi. Bu günkü manada bir sporun çok sonraları ortaya çıktığı muhakkaktır²⁸.

Toplumların tarihsel gemiŖi içerisinde ölüm-kalım mücadelelerinin barıŖıl çözümü olarak meydana ıkarılmıŖ olan spor, ilerleyen zamanlarda da bireysel takım ve bireysel

sporlar göz önüne gelerek yarışma ve müsabakalar şeklinde toplumların üstün çıkma tutkularını ortaya koyabilecekleri bir duruma gelmiştir²⁹.

Spora, net bir şekilde tarih koymak mümkün hale gelmemiştir. Araç ve gereçleriyle kendini savunan, yaşamını temin eden insanoğlu, zamanla elde ettiği başarıyı duyurmak, göstermek gereğini de duymuştur. En güçlü olmak kavramı, insanları karşı karşıya getirmiş ve bu mücadele çeşitli biçimlerde ortaya konmuştur. Bu gün yapılan tüm spor dallarına ilkel de olsa tarihin ilk zamanlarında rastlamak mümkündür. Çin'in Tsag ilinde oynanan bir futbol maçı, "kuvvetle karşı koyma" prensibi ile ele alınan judo ile boks, halter, atletizm ve diğer bütün dallar tarihin akışı içinde yerini almıştır³⁰.

Türklerdeki sporun gelişimine bakacak olursak; sporun Türkler için yeni bir uğraşı olmadığı görülmektedir. Sümer ve Etilerden kalan kalıntılarda spor kavramını bulmak mümkündür. Göktürk, Selçuklular ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerinde olmak üzere 6 bin yıllık bir geçmişe sahip olan Türk Sporu, özellikle savaş gücünün vazgeçilmez bir dengesi olarak bu güne kadar devamlılığını korumuştur. Türklerle "Çin Tarihi" bu konuda geniş yer ayırmıştır. Boks, Türkler tarafından rağbet edilen bir spor dalı haline gelmiştir. 16. Asrın kalemlerinden Sudi, "Hediye-tül-irfan" "Fi ğahr-ül Baharistan" isimli eserinde Semerkant Türklerinin boksa olan ilgi ve alakasından uzun uzun bahsetmektedir³⁰.

Futbola ise Tepük adı verilir ve Timurlenk devrinde içi hava ile doldurulmuş ve kuzu derisinden yapılmış topla müsabakalar yapılırdı. Topa el değdirilmemesi, belirli ölçüler içinde oynanması futbola ilk kuralları da Türklerin koyduğunu göstermektedir. Bu konuda geniş bilgi tarihi Timur'da verilmiştir. Ayrıca "Divan-ül Lügatül Türk" futbolun Türkler tarafından nasıl oynandığını yazmaktadır. Avrupa'daki Avar Türklerine kadar uzanan serbest güreşin yanı sıra Rumeli Türkleri tarafından yağlı güreş yapılırdı³⁰.

Türkiye'de sporun oluşumunda ilk çalışma, Yusuf Ziya Öniş'in İsviçre'deki eğitiminden gelirken, yanında getirdiği İsviçre Spor Teşkilatı Tüzüğü'nün Burhan Felek, Nasuhi Esat Baydar ve Ali Sami Yen ile beraber tercüme edilmesiyle başlamıştır. Burhan Felek, Nasuhi Esat Baydar ve Ali Sami Yen'in liderliğinde toplanan spor kuruluşlarını temsil eden kişilerin, Türk sporunun ilk kuruluşu olma niteliği Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulması adına çalışmalar yürütmeye hız kazandırırılar. Bu kuruluş, İstanbul'daki spor kulüplerini temsil eden kişilerden

oluşmaktadır. Kurumun kuruluşunda İsviçre Federasyonu taslak alınmıştır. Kuruluş tarihi 1922 olan Türkiye İdman Cemiyetleri ittifakı, Kurtuluş Savaşı sonrasında tek yetkili spor kurumu olmuştur. Yeni bir kuruluş olan Türkiye Cumhuriyeti ilk resmi müsabakalarında bu dönemde yer almıştır. 1924 Paris Olimpiyatları'nda kurulan yeni devletin temsili ve tanınmasında uluslararası yarışmaların büyük yere sahip olduğu inancı ittifakın tanınırlığını üst seviyeye çıkartmıştır. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın aktif haldeki zaman diliminde voleybol, eskrim, güreş, atletizm, yelken, tenis gibi Türk toplumuna yakın olmayan spor dallarının önemi ön plana çıkmış ve bu spor dallarına teşvik yatırımları artırılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" sözü, cumhuriyeti kuran kişiler üzerinde fazlasıyla etkili olmuş ve zinde, sağlıklı bir gençlik yetiştirmek için hızlı bir şekilde çalışmalara başlanmıştır³¹.

2.3. Sporun Faydaları

Abaoğlu (1982)'na göre, uygulanan tüm aktivitelerde ilk hedef, vücudu zinde tutmak veya sağlığın bozulmasını mümkün olduğu kadar engellemektir. Bugün bütün dünyada yapılan araştırmalar göstermiştir ki, spor hem hastalıkları engellemekte, hem de hastalıkların geçirilmesinde önemli bir paya sahiptir³².

Sporun faydalı olduğu alanlar çok geniştir. Bu faydaları dört temel başlık altında ele alacak olursak,

2.3.1. Biyolojik ve fizyolojik faydaları

- Yüksek enerjide bir organizma yaratır.
- Zihinsel ve bedensel yorgunluklara karşı direnci üst seviyeye çıkarır.
- Bilinçsiz Kilo oluşumunu engeller, beden kitle indeksini azaltır.
- Fiziksel aktivitelerde yorgunluğu azaltır, toparlanmayı hızlandırır.
- Salgı bezlerinin çalışmasını düzene sokar.
- Bedende ki kılcal damar seviyesini artırır.
- Kalbin sağlıklı çalışmasını sağlar.
- Kalp volümünü artırır, kalbin pompaladığı kan miktarı yükseltir, kalbi besleyen koroner damarlar genişletir³³.

2.3.2. Sosyolojik faydaları

İnsanın ruh ve beden sağlığını üst seviyeye çıkartmak ve iradesini sağlam tutmak beden eğitimi ve sporun ana hedefleri arasında bulunduğu gibi, bir yandan da ekonomik ve sosyal gelişiminde temel unsurları arasında bulunmaktadır³⁴.

Beden eğitimi, spor ve oyun insanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradeyi güçlendirmenin yanında, işbirliğini ve karşılıklı dayanışmayı sağlayarak bireyin toplumda varlığını kazanması olan sosyalleşmeye de katkıda bulunur. Ferdin aktif ve pasif olarak sporun içerisinde bulunması, toplumsal iletişimin katkılarıyla manevi yalnızlığın oluşmasını sağlayan sakıncaları ve yalnızlık krizlerini engeller. Birey ve toplum ilişkilerinin üst seviyeye çıkartılmasında sportif ve bedensel aktiviteler önemli bir yere sahiptir. Bunların katkılarıyla sosyal ilişkiler ilerler, bunun sonucunda kurum ve olaylar ortaya çıkar³⁵.

- Kişilik ve karakter gelişimine katkıda bulunur.
- Fertler arasında sosyalleşme sürecini hızlandırır.
- Kişilerin toplum içinde statü kazanmalarını sağlar.
- Farklı toplumların insanlarını kaynaştırır³³.
- Beden eğitimi boş zamanların değerlendirilmesini sağlar.

-Beden eğitimi, kendini akıcı bir şekilde ifade etme ve yaratıcılıklarını üst seviyeye çıkartır. Bedenin kişinin duygularını ifade etmede kullanılmasına olanak verir ve yeni hareketlerin oluşmasına zemin hazırlar³⁶.

2.3.3. Psikolojik faydaları

Birey sporla, toplumsal, zihinsel ve fiziksel etkenlerin birleşmesi ile bütünlük kazanır. Spor yaparken hoş görü, dürüstlük, paylaşma, gibi olguların kişilikte yer bulması sağlanır. Diğer psikolojik faydaları ise şöyle sıralanır:

- Negatif tutumları ve saldırganlığı en az seviyeye indirir.
- Yalnızlık duygusunu en az seviyeye indirir³⁷.
- Onarım merkezi olarak egolu insanların tedavisine fayda sağlar.
- Seksüel dürtüleri fiziksel aktivitelere harcar.

-Kişilik gelişimine katkıda bulunur, mücadele ve dayanıklılığı üst seviyeye çıkartır.

-Sorumluluk duygusunun oluşmasını sağlar.

-Kendini akıcı olarak ifade etme ve neleri başarabileceğini kanıtlama konusunda olanaklar sağlar³³.

2.3.4. Ekonomik faydaları

Spor müsabakalarında katılımcı bulunan bütün bireylerin, buldukları spor branşlarında kullanmak üzere araç, gereç ve malzemelere ihtiyaçları bulunmaktadır. Kullanılan bu araç gereçlerin üretilmesinde pay sahibi olan kuruluşların bu sektör içerisinde ekonomik çıkar sağlamaları sporun ekonomik açıdan artılarının çok net bir belirtisidir.

Spor müsabakalarında katılımcı olarak yer alan bireylerin bu müsabakalardan gelir sağlaması, müsabakaların çeşitli merkezlerde gerçekleştirilmesi halinde katılımcı ve seyircilerin bu merkezlere yaptıkları seyahatlerin turizmin canlanmasına yol açması, bu gelişmeler sonucunda da maddi harcamalar yapması sporun bir başka şekilde ekonominin canlanmasını sağlamaktadır³³.

2.4. Sosyalleşme Kavramı

İnsan, dünyaya geldiği andan itibaren diğer insanlarla birtakım etkileşimler içine girerek kişisel kazanımlar elde etmekte ve böylece toplumla uyumlu bir fert olma süreci sonucunda da bir kişi halini alabilmektedir. Bunun temel nedenini; bilindiği üzere insanın dünyaya geldiği andan itibaren, belli bir kişisel gelişim sağlayacak öğrenme sürecine tabi olmadan önce, insanlarla bir araya gelme ve toplumda yer alma imkânına sahip olamaması, oluşturmaktadır. Üzerinde durulması gereken husus; insanın doğumla birlikte bir takım biyolojik donanımlara sahip olarak dünyaya gelmiş bulunmasıdır. Fakat doğuştan gelen bu biyolojik donanım dışında, bütün canlılar içinde hiçbir şey bilmeyen tek varlık olarak dünyaya gelen insanın, sadece doğuştan var olan bu donanımları, toplumun bireyden beklediği sosyal sistemlerin tamamlanmasında yeterli olmamaktadır³⁸.

Her birey, biyolojik bir yapının yanı sıra sosyal bir varlık, kültür tarayıcısı ve içinde bulunduğu sosyal yapının meyvesidir. Şüphesiz, toplumda, kültür de bir tek insan

davranışlarıyla kendini gösterir ve bu davranışlarından dolayı var olurlar. Her birey, bir toplumda doğar ve toplumsal özelliklerini toplum içerisinde kazanır. Bir toplumun yaşam biçimleriyle, o toplumda yaşamak için ihtiyaç olan bilgi ve değerler, gruplar vasıtasıyla kişiye aktarılır. Bu değer ve bilgilerin kazandırılmasıyla kişi, belli bir sosyal yapıya aيدات duygusunu kazanır³⁹.

Kişiler, içinde dünyaya geldikleri toplumun nesilden nesile aktarılan kültürünü, sosyalleşme süreci içerisinde öğrenme yoluyla edinirler. Sosyalleşme bireyin diğer bireylerle olan ilişkileri sonucunda bireye, doğru-yanlış, iyi-kötü gibi toplumun yargı değerlerinin diğer tüm değer, norm ve kuralların toplumca kabul görür tutum ve alışkanlıkların, yeteneklerinin geliştirilmesidir. Sosyalleşme, ilk psiko-sosyal çevre olan aile ile başlar, aile ve çevreyle bütünleşir. Aile içerisinde sosyalleşmenin en kilit belirtileri anne-baba davranışları olmakla birlikte, ruhsal özelliklerin büyük bölümü aile içerisinde öğrenilir. Kişiliğin gelişiminde, kişilik eğilimlerinin ve savunma mekanizmalarının ortaya çıkmasında sosyalleşmenin genel görünümünü ve ortamını aile belirler, diğer durumlar ise, bu genel çerçevenin içini ayrıntılarla zenginleştirir. Diğer durumlar çocuk ya da gencin, sokakta yapılandırılmamış çevre içerisinde bulunabileceği gibi, yapılandırılmış çevrede de bulunabilir. Yaygın eğitim ortamlarında birey ilişkileri ve kaynaşma daha zenginleşerek ve yoğun şekilde ilerleyecektir. Hareketlerin kültüre bağımlı olması sebebiyle gençlerin uygun görülmeyen bazı hareketlerinin giderilerek, bu ortamda tekrardan yapılandırmacı davranışlara döndürülmesi hedeflenmektedir⁴⁰.

Sosyalleşme bireysel ve toplumsal olgulara bağılı olarak incelenir. Toplumsal bakımdan sosyalleşme kişinin kültürü kavrayarak içinde bulunduğu organize edilmiş yaşam şekliyle uyum göstermesidir. Bireysel olguya göre ise sosyalleşme; bireyin doğuştan bulundurduğu kapasiteyi toplumda çoğaltması ve geliştirmesidir⁴¹.

Kişilerin çeşitli toplumsal yapılara göre yalınlıklar bulduran sosyalleşme aşamasını, toplumsal yapı biçimlendirir. Sosyalleşme aşaması içerisinde, kişinin toplumsal yapısı kadar toplumsal faktörler de etki göstermektedir. Sosyalleşme süreci toplumsal-birey yapısı içerisinde ilişkilendirilerek gerçekleşir. Bu ilişkide kilit noktada bulunan, toplumsal yapı ile kişilerin ilişkileridir. Kişi belli bir düzenin içerisinde meydana gelir. Bu bakımdan kişinin rolü, günümüzde ki toplumsal ilişkiler düzeni tarafından oluşturulur. Kimliği, toplumsal yapı aracılığıyla oluşturulan kişi, devamında ise,

toplumla ilişkisine göre kendisini oluşturan toplumu da tekrardan şekillendirmeye başlar⁴².

2.5. Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme süreci doğumdan itibaren başlar ve yaşam boyu sürer. İlk ve uzun zamanlı sosyalleşmenin olduğu ergenlik ve çocukluk dönemi yıllarıdır. Sosyalleşmenin, kültürel olguları ve bir kişinin toplumda yerini alacağı modellerle ilgili olan değerleri, bilgiyi, tutumları ve davranışları ortaya çıkardığı gözlemlenmektedir. Sosyalleşme resmî ve resmî olmayan merciler sayesinde meydana gelmektedir. Çevresel faktörler, okullar ve toplumu merkez alan programlar resmî kanallar olarak düşünülürken, akran grupları, aile ve kitle iletişim araçları resmî olmayan sosyalleşme kanalları olarak düşünülmektedir. Bütün bireyler için, bir grup sosyalleştirici yerinde olan diğer bireyler, bireye etkide bulunarak onu belli etkinliklerin içine iterler ya da belli başlı etkinliklerden uzaklaştırırlar⁴³.

Kişinin olumlu yönde sosyalleşmesi için bazı işlevlerin beraber meydana gelmesi şarttır. Bunlar bilgi, tekrar, sosyal destek ve başkalarının tepkileri olarak düşünülebilir⁴⁴.

2.5.1. Bilgi

Sosyalleşme bir bakıma, kişilerin toplum içerisindeki görevlerini öğrenmesi sürecidir. Bireyler görevlerini başarılı bir şekilde öğrenirlerse, toplumda bireyde daha mutlu olabilir ve böylece kişinin sosyalleşmesi de daha sağlıklı biçimde gerçekleşmiş olacaktır. Ebeveynler ne şekilde daha iyi bir anne ve baba olunacağını öğrenmeye çalışırken, dünyaya üzerine gelen kişi de gerçek anlamda nasıl bir insan olunacağını öğrenmeye çalışır. Bunların neticesinde bilgi, sosyalleşmenin başlıca fonksiyonlarından bir tanesi önümüze çıkmaktadır⁴³.

2.5.2. Tekrar ve taklit

Kişiler toplum içerisinde çoğu zaman doğru ve yanlış davranışları deneyerekve tekrar ederek öğrenmeye çalışırlar. Çocuklar ise oyunlar vasıtasıyla toplum içerisindeki görevlerini öğrenirler. Kız çocukları evcilik oyunlarıyla annelik rolüne hazırlanmaya çalışırken, erkek çocuklar da kendilerine yatkın olan ve gücü ön plana çıkaran oyunları oynamayı tercih ederler. Böylelikle erkek çocuklar, ailesinin baskın karakteri olan ve ailesini koruyan baba rolüne hazırlanmış olurlar. Çocuklar bu oyunları devamlı

tekrarlayarak rollerini kuvvetlendirirler. Başka bir sosyalleşme süreci de taklittir. Çocuklar sevdikleri, etkilendikleri bireyleri model alarak, örnek aldıkları bireyler gibi giyinmeye, onlar gibi konuşmaya ve onlar gibi davranmaya çalışırlar. Özellikle kız çocuklar annelerini taklit ederken, erkek çocuklar da babalarını taklit ederek, onlar gibi olmaya çalışırlar. Anne ve babalarının yanı sıra çocuklar, ablalarını, ağabeylerini, diğer akrabalarını, ünlü kişileri, öğretmenlerini veya tanıdıkları diğer insanları da taklit etmektedirler. Çocuklar bu sayede toplumsal rollerini kazanırlar. Sosyalleşmede model alınan birey de çok önemlidir; çünkü taklit edilen birey pozitif davranışlar sergiliyorsa, çocuk da pozitif davranışlar gösterecektir. Negatif davranışlarda bulunan biri örnek alındığında ise, çocuğun davranışları bundan olumsuz olarak etkilenmektedir. Bundan dolayı anne-babaların, çocuklarının yanında kavga etmemeli, sigara içmemeli, yalan söylememeli ve bunun gibi olumsuz davranışlardan uzak durmaları gerekir²⁶.

2.5.3. Başkalarının tepkileri

Toplumun, bireyleri eğitmek için seçtiği araçların ilk sırasında olumlu ve olumsuz eleştiriler bulunmaktadır. İnsanlar toplum tarafından gelecek tepkilere çok değer verir; çünkü tüm bireyler takdir görmek ve beğenilmeyi arzular. Toplumu meydana getiren insanlar bireye beğenmesini çeşitli davranışlarla gösterir. Kişi toplum tarafından olumlu kabul edilen bir hareket sergilerse onaylanır ve takdir görür. Toplum tarafından hoş görülmeyen bir hareket sergilerse de diğer insanlar o kişiye olumsuz tepkiler gösterir. O kişiyi kınar ve ilişkilerini azaltırlar. Ya da ilişkilerini keser ve onu dışlayıp tepkilerini gösterirler. Kişi de genellikle toplumun olumlu tepkisini kazanacak yönde davranış değişikliği yapar. Bu sosyal baskı için güzel bir örnektir. Davranışları onaylanmayan bireyler bir mahallede belli bir zaman sonra o yerin davranış kurallarını benimsemediği takdirde mutsuz olurlar ve orayı terk etmek mecburiyetinde kalabilirler. Toplum içerisinde söylenen; İnsanların yüzüne nasıl bakarım?, El alem ne der?, İnsanların diline düşmek, Pabucu dama atılmak gibi deyişler, toplumun verdiği tepkinin etkilerini bireyler üzerinde açıkça ortaya koyar. Toplumların kişilere göstereceği tepkiler, o toplumun kültürel yapısına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Hırsızlık yapmak bütün toplumlarda negatif tepkilere yol açarken; iki sevgilinin kol kola dolaşırken görülmesi bazı toplumlarda negatif tepkiler ortaya çıkartırken bazı toplumlarda ise pozitif ya da negatif bir tepkiye sebep olmaz. İnsanlara yardım etmek, dürüst olmak, çalışkan olmak gibi davranışlar toplumda genellikle pozitif tepkilerle pekiştirilir.

Toplumun tepki seviyesi sürekli ve her yerde aynı doğrultuda olmayabilir. Toplum genel olarak hırsızlığı kötüleyerek, insanlara yardım etmeyi yüceltir. Ancak düzenbazlık yaparak zengin olmuş insanların lüks yaşamı hoş karşılanırken, insanlara yardım eden kişinin enayi olarak dile getirildiği de gözlemlenebilmektedir⁴⁴.

2.5.4. Sosyal destek

Sosyal destek bireyin ailesinin, akrabasının ve dostlarının meydana getirdiği toplumun yönlendirmesi ve desteğidir. Sosyal destek, bireyin toplumsal görevleri benimsemesinde çok önemlidir. Üst düzey futbol oynayan çocuğun çevresi de ona bu konuda destek veriyorsa, çocuk bu alanda kendini geliştirecek ve futbolcu rolünü üstlenecektir. Şayet çocuğun ailesi bu alanda çocuğu desteklemiyorsa büyük ihtimalle çocuk futbolcu olmaktan vazgeçerek farklı alanlara yönelecektir. Bir ülkede bilim insanlarının sayısının artması ve bilimin gelişmesi isteniyorsa ilk olarak toplumsal oluşumun da buna hazır bulunuşluk düzeyini arttırmalıdır. Bu alanda eğitim gören kişiler bu doğrultuda çalıştıklarında toplumdan ve devletten tarafından teşvik edilirlerse çalışmalarına devam eder ve başarılı sağlarlar. Ailesiyle ve akranlarıyla ilişkilerine bağlı olan biri işsiz kaldığında, eşinden ayrıldığında ya da başka bir yere taşınmak durumunda kaldığında, çevresinin destekleriyle yeni rolüne daha kolay adapte olacaktır. Oysa ailesiyle ve arkadaşlarıyla ilişkileri daha az olan biri, başka bir deyişle sosyal bağı az olan kişi, aynı durumda kaldığında daha fazla üzülecektir ve kişinin yeni duruma alışması zorlaşacaktır⁴⁴.

2.6. Sosyalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler

Sosyalleşme, kişinin bir toplumsal gruba dâhil olması gerçeğidir. Birey; bir gruba dâhil olurken, o grup içerisinde yer alan sosyal kuralları, o grup içerisine başlangıçta ve devamında alacağı görevleri, kazanacağı sosyal konumları, bu rol ve konumların yapması beklenen davranış, inanç ve yetenekleri öğrenerek kabullenmek durumundadır. Sosyalleşme doğumdan itibaren başlar. Kişinin toplum içerisinde kullanılan tavır, değer ve model beklentilerine göre “sosyal ben ’ini veya “sosyo-kültürel kimliğini belirlemesi ile ilerler. Aslında, insanoğlu bütün yaşamı süresince sosyal pozisyonlarla, yeni sosyal rolleri benimsediği için, bu rollerin öğrenilmesi esnasında sosyalleşmede yaşam boyunca devam eder⁴⁵.

2.6.1. Aile

Aile, çocuğun toplumsallaşmasında temel kurumlardan biridir. Aile, yapı ve fonksiyonları zaman içinde değişebilmektedir. Birey neslinin sürekliliğini sürdüren, sosyalleşmenin ilk olarak gözüktüğü, üyelerinin hissel olarak tatmin oldukları, toplumun manevi ve maddi değerlerinin nesilden nesile iletiildiği, yaşamsal, ruhsal, iktisadi ve hukuki fonksiyonları olan toplumsal kurumlardandır⁴⁶.

Ailelerin kültürel, ekonomik ve sosyal hâlleri, çocuğun sosyalleşmesini etkileyerek şekillendirmektedir. Kültürel açıdan olgun bireyler ile sıradan olaylar ve gereksinimleri ifade edebilecek düzeyde bir kelime haznesiyle konuşan bir ailede yetişen bireyi özellikle sosyalleşme süreci benzerlik göstermemektedir. Bundan dolayı aile, çocuğun sosyalleşmesinde çok önemli bir etkidir⁴⁷.

2.6.2. Okul

Okul aileden sonra gelen bir eğitim yuvasıdır. Birey burada biraz daha gelişme ve sosyalleşme imkânı bulmaktadır. Ailede kazanılan bilgi ve davranışların okul hayatında kuvvetlenmesi, belki de daha değişik açıdan ele alınması gerekmektedir. Birey kendi emsalleriyle okulda çeşitli problemleri nasıl halledeceğini ve kendini nasıl geliştirebileceğini öğrenme imkânı bulur. Bu hususlar olumlu düzeyde gelişmesi için aile ve okuldaki eğitim anlayışının birbirine uygun olması ve desteklemesi, okul müfredatını faydalı ve pedagojik bilgiler üzerine kurulmuş olması ve bu müfredatı uygulayacak öğretim kadrosunun bilgili, olgun ve kabiliyetli kişilerden oluşması gerekmektedir⁴⁸.

Okul aileden eksik kalan yönleri geliştirir ve aileye göre sosyal yaşama daha fazla katkı sağlar. Burada belirtmek gerekir ki, çağdaş psikoloji artık adam klişesi yerine insan yetiştirmeyi hedeflemektedir. Tersine kişiyi bağımsız bir karakter olarak inceler ve kişiye kendi benliğini kazandırır ve ahlaki yaşamın getirdiği sorunlara göre gençliğini belirler, o'nu kendisine ve topluma yararlı bir kişi olarak hazırlar⁴⁹.

2.6.3. Arkadaş grupları

Çocuğun sosyalleşmesinde etkili olan diğer bir kurum akran gruplarıdır. Bunlar informal ilişkiler sunduklarından zorunluluk yerine gönüllülük esasına dayalı kuralları benimserler. Grup içinde kendini rahat hissedilen birey, grubun sunduğu her türlü

davranışı sorgulamadan rahatlıkla ve isteyerek öğrenir. Bu gruplar içerisinde birey, her ne kadar rahat olsa da, burada kültürlenme sağlam ve doğru değerlere dayanmamaktadır. Bireyler çoğu hayal ve fantezi olan görüşlerini, etkili yollarla arkadaşlarına sunmaktadırlar. Arkadaş ve akran gruplarına aşırı değer veren ergenlik çağı çocukları, güvenilirliği düşük bilgileri öğrenerek büyük yanlışlara düşebilirler⁵⁰.

Arkadaş grubu, gencin toplumsal ufkunun genişlemesine ve onun karmaşık bir kişilik kazanmasına katkıda bulunabilir. Akran grubu içerisinde çocuk, sevgi, beğeni ve yakınlık arar; bu özellikleri elde edebilmek için kendini grubun ölçülerine ve değerlerine uydurur. Sporda, dans vb. konularda başarılı olmak aile içinde olumsuz olabilir. Ancak grup içinde onlar en önemli değerlere dönüşür. Gençler akran gruplarını, yakın ilgi, gelir, değer gibi faktörlere göre belirler. Toplumdan soyutlanmamak için de, önemli oranda akran grubunun kurallarına uyum gösterme gayreti içinde olurlar⁵¹.

2.6.4. Kitle iletişim araçları

Yakın zamana kadar çocuğun sosyalleşme sürecinde en etkili kurumları aile, öğretmenler ve akran grupları oluşturmaktaydı. Buna karşın son zamanlarda ilk başta televizyon olmak üzere tüm kitle iletişim araçları, sosyalleşme sürecinde en etkili kurumlar haline gelmiştir. Başka bir ifadeyle, başta TV olmak üzere iletişim araçları, insanın yaşam biçimi, tutum ve davranışlarını özellikle tüketim anlayışını etkilemekte ve geri bildirimler ile insanların düşüncelerini önemli ölçüde değiştirmektedir³⁹.

Sosyalleşmenin önemli etkenlerinden bir tanesi olan kitle iletişim araçları insanları yönlendirme gibi etkiye sahiptir. Medya, toplumsal olayların duyurulmasında ve etkisinin kitlelere yayılmasında haberci konumundadırlar. Aile ve okulunun sosyalleştirme etkisinin azaldığı yerde kitle iletişim vasıtalarının etkisi önemli oranda artmaktadır. Kitle iletişim araçları sundukları hizmet ile insanların nasıl giyineceklerini, ne yiyeceklerini, hangi tutum ve davranışları sergileyeceklerini belirleyici konumdadır⁵².

2.7. Sosyalleşme ve Spor İlişkisi

Sosyalleşme, bireyin doğumundan itibaren yetişkinlik düzeyine ulaşana kadar, diğer bireylerle ilişkilerini ve bireylere karşı oluşturduğu bilgi ve duyguların tamamı olarak tanımlanır. Diğer tanımla sosyalleşme, kişinin olgun çevresinde kabul gören norm ve

değerlere uygun bir şekilde hareket geliştirme biçimidir⁵³. Diğer bir açıklamaya göre ise sosyal gelişim kişinin gruplara uyum sağlaması ve bunları benimsemesini amaçlayan bir olgudur⁵⁴.

Sosyalleşme etkisiyle insan, toplumun ortaya çıkardığı hareketleri, tavırları, örnekleri ve düşünme becerilerini kavramaktadır. Bunların neticesinde sosyalleşme, bireyin toplumsal kültürle kaynaşmasını ve içinde bulunduğu toplumla uyumla hareket etmesini sağlayan bir sistemdir. Bireyin toplum içerisinde diğer bireyler ile beraber ortak alan devam ettirebilmesi, toplumun örf ve adetlerine, göreneklerine, geleneklerine sadık kalması, içme, yeme, uyuma, çalışma, giyinme, oynama açısından belirli becerileri benimsemiş olması, sosyal sürecin ayin ve normlarına uyum sağlaması ve grup içerisinde kendisine verilecek görevleri yerine getirebilmesi ile sağlanabilir⁵⁵.

Birey sosyal hayattan bilgi sahibi olduğu ölçüde bir takım sosyal aktivitelerin içerisinde yer alacaktır. Bireyler toplumda sosyalleştikleri ölçüde, var olan faaliyetlere katılma oranları yükselmektedir. Bu noktada spor sosyalleşmeye ihtiyaç duyan ve sosyalleşme eğilimi artan bireylerin içine girecekleri bir alan konumuna gelmektedir⁵⁶.

Spor kişinin aktif sosyal çevrelerin içerisinde bulunmasına katkıda bulunan bir sosyal aktivite olmasından dolayı bireyin sosyalleşmesinde önemli bir yeri vardır. Çağdaş toplumlarda sporun genellikle kollektif bir aktivite olduğu düşünülürse, sportif aktiviteler vasıtası ile spor ile uğraşan kişiler çeşitli insan toplulukları ile sosyal ilişki içerisinde yer almaktadır. Spor, kişinin kendi küçük dünyasından sıyrılarak çeşitli ortamlarda, çeşitli kişilerden, düşüncelerden, inançlardan insanlarla iletişim kurması, insanları etki altına almasına katkıda bulunmaktadır. Bu açıdan spor, yeni arkadaşlıklar edinilmesine, güçlendirilmesine ve sosyal bağ kurmaya katkıda bulunduğu düşünülmektedir. Spor yalnızca spor yapanlar ile değil seyirci kitlesi arasında da önemli bir muhabbet ve sohbet konusu ortaya çıkartmaktadır. İlk başta kişisel bir kavram olarak ortaya çıkan sportif aktiviteler, ilerleyen zamanlarda toplumsal bir değer haline gelmesiyle daha büyük alanlara ilerlemeyi hedeflemektedir⁵⁷.

Spor yaşamın bütün yönlerini etkide bulunan çok önemli bir yapıdır. Spor toplumların sosyal hayatında çok önemli bir yer kaplamaktadır. Spor gücünü sosyalleştirme özelliğinden alarak ve insanları bir araya getirmesiyle bilinir. Spor sosyal gelişimin bir parçası olarak çalışan üst düzey bir etkiye sahiptir. Spor, çok değer verilen bütün sosyal yapının oluşumuna devamlı hale ulaşmasına katkıda bulunur. Bu değerle fazla

çalışmayı, hakkaniyeti, fedakârlığı, sorumluluğu, sadakati, hoşgörüyü, güvenirliliği ve kendini disipline etmeyi hedeflemektedir. Spor, kişilerin ve toplumun devamlılığına faydalı kurum, değer ve davranışların meydana gelmesini sağlar. Sosyalleşme kavramının önemli bir neticesi de rolleri benimsemektir. Bireyler kendilerine göre olan sosyal becerileri öğrenirler, neredeyse bütün insanlar çocukluk çağında spor, oyun ve çeşitli müsabakalar ile sosyallik kazanırlar. Bu aktiviteler iyi arkadaş, iyi yurttaş, iyi öğrenci, bilinçli komşu, beraber hareket etme, liderlik vb. karakterleri kazanmada önemli hazır bulunuşluk görevi üstlenirler⁵⁸.

Spor bunu çeşitli yollarla gerçekleştirebilir. Sporun popülaritesi yaş, cinsiyet, ırk ve sosyal sınıf ayrımcılığı yapmayan bir kavram olması sosyal görevlerini yerine getirmesini kolaylaştırmaktadır. Üst düzey etkileyciliği ve görünümü ile spor ayriyeten aksiyon ve çarpışmanın sınırlarını aşarak toplum ve insanlar arasında etkileşim kurulmasına da fayda sağlar. Spor kişileri bir komşuluğun, bir ailenin, milletin veya şehrin parçaları yapacak kadar güçlüdür. Birkaç araştırmacının sporun çok kez karşı gelme ve sosyal başkalaşım için bir bağlantı görevi olduğunu öne sürmüşlerdir. Günümüz toplumlarında spora ve seyretmeye olan ilgi alakanın çoğalması modern sosyal sürecin belirleyicilerindendir. Din, dil, cinsiyet ve ırk ayrımı gözetmeksizin tribünler ve televizyonların başında dünyanın dört bir yanından milyonlarca insanı bir araya toplayan başka bir şey yoktur²¹.

Bütün spor etkinlikleri sosyal bir beceridir ve birçok zaman içerisinde duyguları barındırır. Spor aktivitelerine katılan kişi hareketler ve oyun vasıtası ile duygularını açığa çıkarma fırsatı bulurlar. Utangaçlık, öfke, saldırganlık vb. duygularında dengelenir ve bunları kontrol altında tutmayı öğrenir. Baskı içindeki tutumlardan arınmanın tek yolu spor veya oyun aktivitelerine katılmaktan geçmektedir. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılmak kişinin bedensel gelişimine katkı sağladığı kadar benlik gelişimine de katkı sağlamaktadır. Benlik genellikle kişinin ne oldum ne olmak istiyorum ve çevresini nasıl tanıyım konularındaki bilinçliliği olarak düşünülmektedir. Kişi bu bilinçle kendisini diğer kişilerle kıyaslayarak pay biçer. Çocuk başka çocuklar ile oyun oynamaya başladığı zaman zayıf ve güçlü yönlerini keşif etmeye başlar. Oyunlar sırasında kendisi ile başkalarını kıyaslar. Kendi seviyesinin farkına varır³⁶.

Bu sayede spor ortamları çocuğun sosyalleşmesinde daha hızlı ve olumlu yönde etki göstermektedir.

2.8. Problem Cümlesi

Ortaokul öğrencilerinin sporda sosyalleşme düzeyleri bazı değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Bu problemi çözümlenebilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

2.9. Alt Problemler

1. Öğrencilerin yaşına göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?
2. Öğrencilerin cinsiyetine göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?
4. Öğrencilerin Anne eğitim durumuna göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?
5. Öğrencilerin Baba eğitim durumuna göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?
6. Öğrencilerin lisanslı olarak spor yapma yıllarına göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?
7. Öğrencilerin branşlarına göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?
8. Öğrencilerin spor yapma sıklığına göre sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark var mıdır?

2.10. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacını, lisanslı spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, lisans yılı, branş, spor yapma sıklığı gibi değişkenlere göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırılması oluşturmaktadır.

2.11. Araştırmanın Önemi

Yapılan literatür taramasında ortaokullarda Sporun sosyalleşmedeki katkısını ortaya koyması açısından yeterli çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın, beden eğitimi ve spor öğretmenlerine, antrenörlere, spor bilimcilerine ve pedagoğlara çocukların

sosyalleşme süreçlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi açısından katkı sağlayacağı düşüncesindeyim. Bu çalışmanın ileride yapılacak olan yeni çalışmalara ışık tutabileceği ve beden eğitimi ve spor öğretmenlerine, antrenörlere, spor bilimcilere, pedagoğlara yeni bir kaynak sağlayabileceğini düşünmekteyiz. Çalışma sonucunda bildirinin Ulusal ve Uluslararası kongrelerde sunulması öngörülmektedir. Spor sosyalleşmek için en önemli araçlardan biridir. Spor dallarında iletişim ön planda olduğundan sosyalleşmeyi hızla artırdığı gözlenmektedir. Spor, saldırganlık hazzını, doğal olarak ve sosyal yapıya uygun olarak azaltmayı sağlar. Sosyal, paylaşımcı ve işbirlikçi bireyler yetiştirebilmemiz için spora teşviki ön planda tutmamız gerekmektedir. Bu doğrultuda sporun sosyalleşmedeki etkisi çeşitli değişkenler açısından incelenerek sonuçlara ulaşmak hedeflenmektedir. Çıkan sonuçlara göre hareket edilerek doğru adımlar atılması için çalışmalar sürdürülecektir.

2.12. Sayıtlar

Ölçek uygulanan öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların samimi ve içten olduğu varsayılmıştır.

2.13. Sınırlılıklar

- 1-Bu Araştırma 2018-2019 eğitim – öğretim Yılı güz dönemi ile,
- 2-Devlet ortaokulları ile sınırlı tutulmuştur.

2.14. Yapılan Çalışmalar ve Sonuçları

Janečka ve ark (2003)'nın yapmış olduğu çalışmanın amacı Çek Cumhuriyeti'nde görme engelli çocukların spor sosyalleşme seviyelerini kapsamaktadır. Katılımcılar 84 kişi (44 erkek, 40 kız) ergenlik öncesi ve ergenlik çağında görme bozukluğu olan öğrencilerdi. Bu çalışmada (Válková, 1993) tarafından oluşturulmuş bir anket ve ölçek kullanılmıştır: Anket 3 bölümden oluşur. Bunlar: a) “Yapabileceklerim” Spor Beceri Ölçeğinin Seviyesi; b) “Oyun ve spor oynadığım yer” Spor Sosyalleşme Ölçeği Ölçeği; c) Sporda Sosyalleşme Düzeyinin Ölçeği “Oyun ve spor için ne kullanırım”. Sonuç olarak, tüm gruplardaki kız ve erkeklerin fiziksel aktivite seviyelerinin düşük ortalama puanlar aralığında olduğunu göstermektedir. Spor sosyalleşmesinde, on üç yaşından itibaren kızlarda düşüş görülmüştür. Erkekler arasında da benzer sonuçlar görülebilir, ancak

genel olarak sporda sosyalleşme düzeyleri erkeklerde kızlardan daha yüksektir. Erkekler arasında en yüksek spor sosyalleşmesi seviyeleri on ila on dört yaş arasındadır⁵⁹.

Akıncı (2007)'nin yapmış olduğu çalışmanın amacı Ortaöğretimlerde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin, sosyalleşme süreci ve kişiliğin oluşmasındaki etkilerini kapsamaktadır. Çalışmanın evreni, 2005–2006 öğretim döneminde Isparta ili Ortaöğretim Okulları arasındaki yarışmalarda ilk üç dereceye giren 23 (yirmi üç) Okul ve 348 (üç yüz kırk sekiz) öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada öğrencilerin görüş ve düşünceleri üç bölümden oluşan anket yöntemi ile belirlenmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde, araştırmada savunulan hipotezler doğrulanmıştır. Buna göre, kişilerin beden eğitimi ve spor aktivitelerinde bulunması ile kişilik ve sosyal bakımdan gelişimleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinin, sosyalleşme dönemi ve ferdin şahsiyetinin oturmasında olumlu katkısı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede, sportif etkinlikler, sporun toplumsal sorumluluğu açısından, fert-toplum bütünleşmesinde önemli bir yere sahiptir⁶⁰.

Şahan (2007)'in yapmış olduğu çalışmanın amacı Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rol 'ünü kapsamaktadır. Çalışmanın evrenini Ankara ilinde Gazi Üniversitesi 2317 (iki bin üç yüz on yedi), Hacettepe Üniversitesi 2296 (iki bin iki yüz doksan altı), toplamda 4613 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular çerçevesinde varsayımlardan bir tanesi olan, lisanslı sporcuların spor yapmayan öğrencilerden sosyalleşme düzeyleri bakımından fazla olduğu bulunmuştur. Bu da çalışmanın içeriğinde sporun sosyalleşme bakımından etkileri ile ilgili yapılan çalışmaların pozitif çıkmasından kaynaklı bir sonucun bulunması üniversite öğrencilerinin sporun haricinde sosyalleşme alanlarının olduğu söylenebilir. Aynı zamanda üniversite içinde sporun dışında sosyal ortam ve imkânların çok olması, sporun içerisinde bulunmayan öğrencilerin spor haricinde ki organizasyonlara katılmaları sebepler içerisinde gösterilebilir⁶.

Jennifer (2009)'ın yapmış olduğu çalışmada medya kullanımının sporda sosyalleşme üzerine etkisi ele alınmıştır. Çalışmada 340 üniversite öğrencisi yer almaktadır. Medya kullanımının sporda sosyalleşme düzeyi bakımından cinsiyet değişkenine göre farklılık gözlenmiştir. Erkek öğrenciler üzerinde medya kullanımı sporda sosyalleşmeyi yüksek düzeyde etkilerken bayan öğrenciler lehine fark yoktur⁶¹.

Filiz (2010)'in yapmış olduğu çalışmanın amacı Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımının değerlendirilmesini kapsamaktadır. Araştırmanın evrenini Eskişehir Osmangazi Üniversitesinden 124 öğrenci ve Anadolu Üniversitesinden 124 öğrenci toplam da 248 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada yer alan İktisadi İdari Bilimler, Eğitim, Mühendislik-Mimarlık ve Fen Edebiyat Fakültesinden %52,5'ü erkek, %47,5'si kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın problemi; öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor ile sosyalleşme seviyeleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? sorusu oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucu araştırıldığında cinsiyet bakımından spor ile sosyalleşme seviyeleri arasında küçük bir oranda (5 maddede) fark olduğu ortaya çıkmaktadır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi öğrencilerinin Anadolu Üniversitesi öğrencilerine oranla azda olsa sosyalleşme seviyelerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu farklılaşmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesinin kuruluş bakımından daha köklü yapıda olması ve sosyal etkinliklerin fazlalığı farklılaşmaya neden olduğu düşünülebilir. Çeşitli bulguların benzer değerlerde çıkması Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesinin benzer özellikler taşıması, aynı şehirde bulunmaları, tercihini bu üniversitelerden yana kullanan ve sosyal yapılarının birbirine yakın ve benzerlik göstermesinden kaynaklı olduğu düşünülebilir. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre, kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında sosyalleşme ve spor düzeylerinde anlamlı fark olmadığı gözlemlenmiştir⁶².

Tunçalp (2011)'in yapmış olduğu çalışmada Seçilmiş ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde beden eğitimi ve spor hareketlerinin rol'ünü kapsamaktadır. Araştırmanın evrenini Karaman ili merkezinde bulunan devlet okullarından oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise bu evrenden rastgele örneklem yöntemiyle seçilen 8 devlet lisesinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturulan devlet liseleri Anadolu öğretmen Lisesi, Anadolu Lisesi, Bilgisayar ve Anadolu İmam-Hatip, Temizel Ünlü Anadolu Teknik Lisesi ve İmam Hatip Lisesi, Karaman Lisesi, Fatih Lisesi, Anadolu Endüstri Teknik ve Meslek Lisesi, Milli Piyango Fen Lisesi gibidir. Örneklem yöntemiyle oluşturulan ortaöğretim öğrencilerine, 2010 yılı Nisan, Mayıs, Haziran ayları süresince anket çalışması yaptırılmıştır. Araştırmaya gönüllülük esasına dayalı olarak yer alan 800 öğrenciye yapılan anketlerden 672'si değerlendirilmiştir. Bulgular çerçevesinde elde edilen veriler uygulanan anket ile karşılaştırılmıştır. Elde

edilen bulgular, beden eğitimi ve spor aktivitelerinin gençlerin sosyalleşmesinde ki etkinliğinin önemini ortaya çıkarmıştır⁶³.

Özcan ve Yıldırım (2011)'in yapmış olduğu çalışmanın amacı, düzce ilinde bulunan ortaöğretim düzeyinde lisanslı olarak takım ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan öğrencilerin sosyal beceri seviyelerinin belirlenmesidir. Veriler, Riggio'un (1986) ürettiği ve Yüksel (1998) tarafından Türkçeye çevrilen "Sosyal Beceri Envanteri" ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formuyla elde edilmiştir. Araştırmadan çıkan sonuçlar neticesinde bireysel ve takım sporu yapan öğrencilerin beceri puanlarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Cinsiyete değişkenine göre sosyal beceri ölçeğinde duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, duyuşsal duyarlılık, sosyal kontrol ve sosyal anlatımcılık alt boyutlarında kız öğrencilerin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ayriyeten spor branşı ve lisan yılının ölçeğin sosyal kontrol alt boyutunda anlamlı fark vardır. Lisans yılına göre, lisanslı olarak takım ve bireysel spor yapan öğrencilerin sosyal beceri ölçeğinin duyuşsal duyarlılık, duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, sosyal duyarlılık ve sosyal anlatımcılık alt boyutlarındaki puanlarında farklılık gözlenmemiştir. Diğer yandan ölçeğin sosyal kontrol alt boyutunda lisans ve branş yılı arasında farklılık gözlemlenmiştir⁶⁴.

Snyder (2012)'in yapmış olduğu çalışmada Sporda ve Beden Eğitiminde sosyalleşmenin önemini ele almıştır. Sporun Çeşitli değişkenler açısından sosyalleşmeyi doğrudan etkilediği tespit edilmiştir⁶⁵.

Duran, Çeliköz ve Topaloğlu (2013)'un yapmış olduğu çalışma Ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesini hedeflemektedir. Çalışmanın evrenini Malatya il merkezinde bulunan ortaokullarda öğrenim gören toplam 291 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada Sosyal Beceri ölçeği kullanılmıştır. Ölçek olarak Matsonun olumlu ve olumsuz sosyal davranış olarak toplam 47 maddeden meydana gelen 5'li Likert tipi ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayıları; olumsuz davranışlar 0.81, olumlu davranışlar ölçeği 0.83, toplam beceri ölçeği 0.94 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin düzeyleri; sınıf, cinsiyet, yaşadıkları yer ve sosyo-ekonomik düzey değişkenlerine göre karşılaştırılan araştırmada bulgular şu şekildedir; Cinsiyet değişkeni bakımında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre genel sosyal beceri düzeyleri daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Buldukları çevre öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine etki etmemektedir. Bütün sosyal beceriler

öğrencilerin ekonomik seviyelerine göre değişiklik göstermektedir. Olumsuz sosyal davranışlar üzerinde sınıf değişkeni etkili olurken, sınıf seviyesi çoğaldıkça olumsuz davranışlarda da artış bulunmuştur⁶⁶.

Sabin ve Marcel (2014)'in yapmış olduğu çalışmada takım sporunun sosyalleşme ve öğrencilerin sosyal bütünleşmesi üzerindeki önemini, etkilerini ve spor yoluyla sosyalleşmenin öğrencilerin sadece fiziksel değil hem zihinsel hem sosyal olarak uyumlu bir şekilde geliştiği araçların hangileri olduğu araştırılmış. Çalışma 20 öğrenciden (11 kız, 9 erkek) oluşan deney grubu ve 20 öğrenciden (10 kız, 10 erkek) oluşan kontrol grubu ile gerçekleştirildi. Gözlem ve grup anket yöntemi kullanılmıştır. Gözlem yöntemi kullanılarak sınıftaki mevcut ilişkiler hakkında bilgi edinilmesi, öğrenciler arasında duygusal iletişim kurma, grupla ilgili çeşitli anlaşmazlıkları çözme, sosyalleşmenin derecesi, iletişimin ve takım sporunun çocuklar üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Grup anketinin araştırma yönteminde 15 maddelik bir anket geliştirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları, sosyalleşme, iletişim, spor yoluyla grup uyumu, takım sporları, yarışmalar, röle yarışları, rekabetçi aktivite, takım ruhunu geliştiren öğrenciler, karşılıklı yardım, işbirliği, sosyal entegrasyon geliştirmek için yaptığımız deneysel örneklemin sonuçlarını vurgular. Bu nedenle, spor ve fiziksel aktivitenin erkeklerin ve özellikle gençlerin sosyalleşmesine katkıda bulunduğunu söyleyebiliriz. Spor ve beden eğitimi, hem Olimpiyat ruhunda hem de toplumdaki yaşamın temel değerlerinde ahlaki değerlere saygı duymayı teşvik eder, grup ve iletişim becerilerinin bütünleşmesini destekler. Çeşitli yarışma çevrelerinde katılımcılar tarafından yaratılan spor ilişkilerinin sosyalleştirici karakteri alışılmadık derecede dayanıklıdır ve sosyal mikro yapı oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır veya spor, başkalarıyla açık temasta kendini ortaya çıkarmak için iyi bir fırsattır⁶⁷.

Dalkıran ve arkadaşları (2015)'nin yaptığı çalışmanın amacı sedanter ve sporcu öğrencilerin sosyal beceri seviyelerini spor yapma değişkenine göre incelemektir. Araştırma belirli bir ilköğretim okulunda yer alan 93'ü kız öğrenci, 97'si erkek öğrenci olmak üzere 109 sedanter, 81 sporcu, toplam 190 öğrencinin gönüllü katılımından oluşmaktadır. Sedanter öğrencilerin yaş ortalamaları; 14,89 yıl, sporcuların yaş ortalamaları ise 15,30 olarak belirlenmiştir. Çalışmada yer alan sedanterlerin sosyal beceri toplam puanları 284,37 ve sporcu öğrencilerin sosyal beceri toplam puanları 296,15 olarak belirlenmiştir. Grupların sosyal beceri düzeyleri karşılaştırmak için elde

edilen puanlar neticesinde yapılan t testi sonuçlarında sporcu öğrencilerin sedanter bireylerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir⁶⁸.

Cookhley (2015)'in yapmış olduğu çalışma Spor ve Sosyalleşmeyi kapsamaktadır. Çocuk gelişimi özelliklerine göre yaptığı çalışma 9-10-11-12 yaş gruplarını kapsamaktadır. Çalışma sonuçlarına göre spor sosyalleşme üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Yaş düzeyi arttıkça sosyalleşme seviyelerinde artış gözlenmektedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır⁶⁹.

Stevenson (2015)'un yapmış olduğu çalışmada, Spora katılımın sosyalleşme üzerine etkilerinin ele almaktadır. Çalışmaya çeşitli yaşlardan 1480 kişi gönüllü katılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre sporun içerisinde yer alan bireyin sosyalleşme düzeyleri daha yüksek çıkmıştır⁷⁰.

3. MATERYAL ve METOD

Bu bölümün içerisinde çalışmamızın modeli, evren ve örnekleme tanımlanmış olup, veri toplama aracı, verilerin elde edilmesi, verilerin analizi ve kullanılan istatistiksel işlemler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma da Düzce merkez ilçedeki ortaokul öğrencilerinin bazı değişkenler açısından sporda sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırma modeli olarak şekillenmiştir. Belli başlı konularda var olan bir olayı olduğu gibi ortaya çıkartmayı, davranışları ve tavırları açıklamayı, betimlemeyi ve karşılaştırmayı hedefleyen çalışmalar tarama çalışmalarıdır⁷¹. Bu yolla, Düzce ili Merkez ilçedeki ortaokullarda okuyan öğrencilerin sosyalleşme seviyelerinin çeşitli değişkenler bakımından var olan durumuyla betimlenmesi hedeflenmiştir. Araştırmamıza Düzce ili merkez ilçede bulunan dört ortaokulda lisanslı olarak spor yapan 565 sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Çalışma grubunun değişkenlere göre dağılımı Tablo 3.1.' de verilmiştir.

Tablo 3.1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Dağılımları

DEĞİŞKENLER		F	%
Yaş	11	165	29,2
	12	122	21,6
	13	117	20,7
	14	161	28,5
	Toplam	565	100
Cinsiyet	Kadın	225	39,8
	Erkek	340	60,2
	Toplam	565	100
Sınıf	5	151	26,7
	6	145	25,7
	7	114	20,2
	8	155	27,4
	Toplam	565	100
Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	9	1,6
	İlköğretim	248	43,9
	Lise	207	36,7
	Üniversite	101	17,8
	Toplam	565	100
Baba Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	6	1,1
	İlköğretim	160	28,3
	Lise	255	45,1
	Üniversite	144	25,5
	Toplam	565	100
Lisans Süresi	1-2	367	64,9
	3-4	151	26,8
	5-6 Yıl	42	7,4
	7+	5	0,9
	Toplam	565	100
Branş	Takım Sporları	361	63,8
	Bireysel Sporlar	204	36,2
	Toplam	565	100
Spor Yapma Sıklığı	Hafta içi her gün	140	24,8
	Haftada üç gün	184	32,5
	Sadece hafta sonları	69	12,2
	Ara sıra	96	17,1
	Diğer	76	13,4
	Toplam	565	100

Tablo 3.1.'e göre, Lisanslı olarak spor yapan 565 (%35.1) öğrencinin dağılımları gösterilmiştir.

Çalışmaya katılan lisanslı ortaokul öğrencilerinin 165'i 11 yaş (%29.2), 122'si 12 yaş (%21.6), 117'si 13 yaş (%20.2), 161'i 14 yaştan (%28.5) oluşmaktadır. Çalışmaya katılan lisanslı ortaokul öğrencilerinin 225'i kız (%39.8), 340'ı erkeklerden (%60.2) oluşmaktadır. Çalışmaya katılan lisanslı ortaokul öğrencilerinin 151'i 5.sınıf (%26.7), 145'i 6.sınıf (%25.7), 114'ü 7.sınıf (%20.2), 155'i ise 8.sınıf (%27.4) öğrencisidir.

Çalışmaya katılan, lisanslı ortaokul öğrencilerinin anne eğitim durumları incelendiğinde, 9'unun okuryazar değil (%1.6), 248'inin ilköğretim (%43.9), 207'sinin lise (%36.7), 101'inin üniversite (%17.8) seviyesinden olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan, lisanslı ortaokul öğrencilerinin baba eğitim durumları incelendiğinde ise, 6'sının (%1.1) okuryazar değil, 160'ının ilköğretim (%28.3), 255'inin lise (%45.1), 144'ünün üniversite (%25.5) seviyesinden olduğu tespit edilmiştir.

Lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin 367'sinin (%64.9) 1-2 yıl, 151'inin (%26.8) 3-4 yıl, 42'sinin (%7.4) 5-6 yıl, 5'inin 7 yıl ve üzeri (%0.9) lisanslı olarak sporcu olduğu belirlenmiştir. Takım sporlarını 361'i (%63.8), bireysel sporları 204'ü (%36.2) tercih etmektedir. Spor dalını yapma sıklıkları incelendiğinde, 140'ının (%24.8) hafta içi her gün, 184'ünün (%32.5) haftada üç gün, 69'unun (%12.2) sadece hafta sonları, 96'sının (%17.1) ara sıra, 76'sının ise diğer (%13.4) günlerde yapmakta oldukları görülmüştür.

3.3. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Araştırmamızda, Düzce ili Merkez ilçesinde bulunan ortaokullarda okuyan öğrencilerin, sporda sosyalleşme tespit etmek amacıyla Hasan Şahan (2007) tarafından geliştirilen "Sporda Sosyalleşme Ölçeği" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Uyarlanan (SSÖ) ölçek pilot uygulamayla test edilmiş, cevaplayıcı, çeldirici, gereksiz ve anlaşılamayan sorular ya çıkartılmış ya da yeniden düzenlenmeye alınmıştır. Ölçek de 3 bölüm yer almaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin kişisel karakterini belirleyen (cinsiyet, yaş, branş vb.) demografik sorular, 2. bölümde ise sosyalleşme kavramının belirlemeyi amaçlayan (34 soru) sorular sorulmuştur. Son olarak ise 3. Bölümde 5'li Likert tipi ölçek yer almaktadır. Her bir soru için 1 "Kesinlikle Katılmıyorum", 2 "Katılmıyorum", 3 "Kararsızım", 4 "Katılıyorum" ve 5 "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerinden oluşan 35 soru sorulmuş ve öğrencilerin görüşlerine en uygun seçeneği işaretlemeleri istenmektedir⁶.

Birinci Sosyalleşme (34 soru) ölçeği, Geçerlilik ve Güvenirliliği Madde sayısı Cronbach Alpha 0.77 olarak belirlenmiştir. İkinci ölçek olan Sporda Sosyalleşme Ölçeğinin (35 soru) 0.84 Cronbach Alpha değerleri belirlenmiştir. Sosyal bilimler için 0,70'in üzeri kabul edilir. Dolayısıyla bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir⁶.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma grubunun demografik özellikleri ile ilgili tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans, yüzde tekniklerine yer verilmiştir. Tüm değişkenler için normallik testleri yapılmıştır. Dağılım normallik göstermediği için nonparametrik testler uygulanmıştır. İki grubun karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla grubun karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bu istatistikte fark çıkınca tekrar ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.5 olarak belirlenmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, ortaokul öğrencilerinin sporda sosyalleşme düzeylerini belirlemede; cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, sınıf, lisanlı olarak spor yapma veya yapmama, lisanlı yılı ve branş gibi değişkenlerinin etkisinin olup olmadığını istatistiksel sonuçlara ait bulgular yer almaktadır.

Aşağıda alt problemlere göre, öğrencilerin sporda sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını bulmak için uygulanan testlerin sonuçları ve betimsel istatistikler tablolandırılmış ve sunulmuştur.

Tablo 1: Yaş değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması

Araştırmanın birinci problemini çözmek için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 4.1.'de verilmiştir.

	Yaş	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
Sosyalleşme Ölçeği	11	165	268,72			
	12	122	266,36			
	13	117	313,57	3	6,790	0,079
	14	161	288,03			
	Total	565				
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	11	165	279,97			
	12	122	269,59			
	13	117	301,45	3	2,376	0,498
	14	161	282,85			
	Total	565				

Yaş değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Kruskal Wallis testi sonuçlarına bakıldığında sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (χ^2 (sd=3, n=565) =6,790, p>0,05).

Yaş değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (χ^2 (sd=3, n=565) =2,376, p>0,05).

Tablo 2: Cinsiyet değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması

Araştırmanın ikinci problemini çözümlmek için yapılan Mann Withney U testi sonuçları Tablo 4.2.'de verilmiştir.

	Cinsiyetiniz	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	P
Sosyalleşme Ölçeği	Kız	225	300,67	67650,00	34275,000	0,036*
	Erkek	340	271,31	92245,00		
	Total	565				
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	Kız	225	300,47	67606,00	34319,000	0,038*
	Erkek	340	271,44	92289,00		
	Total	565				

*p<0.005

Cinsiyet değişkinine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Mann Whitney U testi sonuçlarına bakıldığında sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05).

Cinsiyet değişkinine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Mann Whitney U testi sonuçlarına bakıldığında sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05).

Tablo 3: Sınıf değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması

Araştırmanın üçüncü alt problemini çözmek için ilk olarak Kruskal Wallis, daha sonra kendi içinde Mann Whitney U sonuçları Tablo 4.3.'de verilmiştir.

	Sınıfınız	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Sosyalleşme Ölçeği	5.Sınıf	151	263,39				
	6.Sınıf	145	265,60				5-7. Sınıf
	7.Sınıf	114	319,25	3	9,893	0,019*	6-7.Sınıf
	8.Sınıf	155	291,72				
	Total	565					
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	5.Sınıf	151	268,37				
	6.Sınıf	145	272,79				
	7.Sınıf	114	311,17	3	5,233	0,156	
	8.Sınıf	155	286,09				
	Total	565					

*p<0.005

Sınıf değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Kruskal Wallis testi sonuçlarına bakıldığında sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur, χ^2 (sd=3, n=565) =9,893, p<0,05. Sosyalleşme ölçeği puanlarının hangi sınıflar arasında anlamlı olduğunu bulmak için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, 5. ve 6. Sınıf arasında anlamlı farklılık görülmemiştir (p>0,05). 5. ve 7. Sınıf arasında anlamlı farklılık görülmüştür (p<0,05). 5. ve 8. Sınıf arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05). 6. ve 7. Sınıf arasında anlamlı farklılık görülmüştür (p<0,05). 6. ve 8. Sınıf arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05). 7. ve 8.sınıf arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05).

Sınıf değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (χ^2 (sd=3, n=565) =5,233, p>0,05).

Tablo 4: Anne eğitim durumu değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması

Araştırmanın dördüncü alt problemini çözümlmek için ilk olarak Kruskal Wallis, daha sonra kendi içinde Mann Whitney U sonuçları Tablo 4.4.'de verilmiştir.

	Anne eğitim durumu	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Sosyalleşme Ölçeği	Okur yazar değil	9	214,22				
	İlk öğretim	248	260,36				Oyd-Ünv
	Lise	207	281,62	3	22,188	0,000*	İÖ-Ünv
	Üniversite	101	347,55				Lise-Ünv
	Total	565					
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	Okur yazar değil	9	213,00				
	İlk öğretim	248	271,62				İÖ-Ünv
	Lise	207	281,05	3	8,414	0,038*	Lise-Ünv
	Üniversite	101	321,17				
	Total	565					

Oyd=Okuryazar Değil, İÖ=İlköğretim, Ünv=Üniversite *p<0.005

Anne eğitim durumu değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Kruksal Wallis testi sonuçlarına bakıldığında sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (χ^2 (sd=3, n=565) =22,1858, p<0,05). Sosyalleşme ölçeği puanlarındaki anlamlı farkın hangi iki anne eğitim düzeyi arasında olduğunu bulmak için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, okuryazar değil ile ilköğretim mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05). Okuryazar değil ile lise mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05). Okuryazar değil ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür (p<0,05). İlköğretim ile lise mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05). İlköğretim ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür (p<0,05). Lise ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür (p<0,05).

Anne eğitim durumu değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Kruksal Wallis testi sonuçlarına bakıldığında sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (χ^2 (sd=3, n=565) =8,414, p<0,05). Sporda Sosyalleşme ölçeği puanlarındaki anlamlı farkın hangi iki anne eğitim düzeyi arasında olduğunu bulmak için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, okuryazar değil ile ilköğretim mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık

görülmemiştir ($p>0,05$). Okuryazar değil ile lise mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Okuryazar değil ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). İlköğretim ile lise mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). İlköğretim ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Lise ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 5: Baba eğitim durumu değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması

Araştırmanın beşinci alt problemini çözmek için ilk olarak Kruskal Wallis, daha sonra kendi içinde Mann Whitney U sonuçları Tablo 4.5.'de verilmiştir.

	Baba eğitim durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Sosyalleşme Ölçeği	Okur yazar değil	8	161,25	3	13,210	0,004*	Oyd-Ünv İÖ-Ünv
	İlk öğretim	160	255,30				
	Lise	254	283,61				
	Üniversite	143	314,08				
	Total	565					
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	Okur yazar değil	8	226,42	3	4,274	0,233	
	İlk öğretim	160	267,80				
	Lise	255	280,60				
	Üniversite	142	302,86				
	Total	565					

Oyd=Okuryazar Değil, İÖ=İlköğretim, Üniv=Üniversite * $p<0.005$

Baba eğitim durumu değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Kruskal Wallis testi sonuçlarına bakıldığında sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (χ^2 (sd=3, n=565) =13.210, $p<0,05$). Sosyalleşme ölçeği puanlarındaki anlamlı farkın hangi iki baba eğitim düzeyi arasında olduğunu bulmak için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, okuryazar değil ile ilköğretim mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Okuryazar değil ile lise mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Okuryazar değil ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0,05$). İlköğretim ile lise mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). İlköğretim ile üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Lise ile

üniversite mezunu eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$).

Baba eğitim durumu değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin Kruksal Wallis testi sonuçlarına bakıldığında sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (x^2 (sd=3, n=565) =4,274, $p>0,05$).

Tablo 6: Lisanslı spor yapma yılı değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması

Araştırmanın altıncı problemini çözmek için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 4.6.'de verilmiştir.

	Ne kadar süredir lisanslı sporcusunuz	N	Sıra Ort.	Sd	x^2	P
Sosyalleşme Ölçeği	1-2 Yıl	367	278,26			
	3-4 Yıl	151	294,83			
	5-6 Yıl	41	281,78	3	1,687	0,640
	7 Yıl ve üstü	5	227,40			
	Total	564				
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	1-2 Yıl	367	278,42			
	3-4 Yıl	151	296,89			
	5-6 Yıl	41	275,00	3	2,518	0,472
	7 Yıl ve üstü	5	208,80			
	Total	564				

Ne kadar süredir lisanlı sporcusunuz değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (x^2 (sd=3, n=565) =1,687, $p>0,05$).

Ne kadar süredir lisanlı sporcusunuz değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (x^2 (sd=3, n=565) =2,518, $p>0,05$).

Tablo 7: Spor branşı değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması
Araştırmanın yedinci problemini çözmek için ilk olarak Kruskal Wallis, daha sonra kendi içinde Mann Whitney U sonuçları Tablo4.7.'de verilmiştir.

	Hangi spor dalını yapıyorsunuz	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
Sosyalleşme Ölçeği	Futbol	169	263,36	6	8,322	0,215
	Basketbol	55	263,29			
	Voleybol	128	310,47			
	Hentbol	9	268,06			
	Cimnastik	15	264,97			
	Atletizm	37	264,84			
	Diğer	151	294,15			
	Total	564				
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	Futbol	169	269,72	6	4,737	0,537
	Basketbol	55	291,71			
	Voleybol	128	296,50			
	Hentbol	9	233,06			
	Cimnastik	15	300,47			
	Atletizm	37	312,73			
	Diğer	151	275,34			
	Total	564				

Hangi spor dalını yapıyorsunuz değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (χ^2 (sd=6, n=565) =8,322, p>0,05).

Hangi spor dalını yapıyorsunuz değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (χ^2 (sd=6, n=565) =4,737, p>0,05).

Tablo 8: Spor yapma sıklığı değişkenine göre sporda sosyalleşme düzeylerinin karşılaştırması

Araştırmanın sekizinci problemini çözümlmek için ilk olarak Kruskal Wallis, daha sonra kendi içinde Mann Whitney U sonuçları Tablo4.8.'de verilmiştir.

	İlgilendiğiniz spor dalını hangi sıklıkla yaparsınız	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Sosyalleşme Ölçeği	Hafta içi her gün	140	295,64				
	Haftada üç gün	184	275,28				
	Sadece hafta sonları	69	243,31	4	7,458	0,114	
	Ara sıra	95	280,79				
	Diğer	75	310,15				
	Total	563					
Sporda Sosyalleşme Ölçeği	Hafta içi her gün	140	310,65				
	Haftada üç gün	184	264,17				A-B
	Sadece hafta sonları	69	266,17	4	11,033	0,026*	A-C
	Ara sıra	95	262,53				B-D
	Diğer	75	311,47				D-C
	Total	563					

Hafta içi her gün=A, Haftada üç gün=B, Arasıra=C, Diğer=D *p<0.005

İlgilendiğiniz spor dalını hangi sıklıkta yaparsınız değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (χ^2 (sd=4, n=565) =7,458, p>0,05).

İlgilendiğiniz spor dalını hangi sıklıkta yaparsınız değişkenine göre, çalışmaya katılan öğrencilerin sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (χ^2 (sd=4, n=565) =11,033, p<0,05). Sporda Sosyalleşme ölçeği puanlarındaki anlamlı farkın hangi iki zaman sıklığı düzeyi arasında olduğunu bulmak için Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Test sonuçlarına göre, hafta içi her gün ile haftada üç gün zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür (p<0,05). Hafta içi her gün ile sadece hafta sonu zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05). Hafta içi her gün ile ara sıra zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür (p<0,05). Hafta içi her gün ile diğer zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05).

Haftada üç gün ile sadece hafta sonu zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Haftada üç gün ile ara sıra zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Haftada üç gün ile diğer zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Sadece hafta sonları ile ara sıra zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Sadece hafta sonları ile diğer zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Diğer ile ara sıra zaman sıklığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmaya katılan Düzce Merkez İlçedeki Ortaokul Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Sporda Sosyalleşme düzeyleri ile ilgili bulgular değerlendirilmiştir. Ayrıca Ortaokul öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerinin; yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, lisanslı olarak spor yapma, spor yapma sıklığı, lisans yılı ve bransa göre değişip değişmediğine ilişkin sonuçlara yer verilmiş ilgili literatür eşliğinde tartışılmıştır.

5.1. Yaşa Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırmamızın bulgularına göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre yaş değişkeninin spor yapan öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde belirleyici bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Araştırmada elde edilen bu sonuca çalışmaya katılan öğrencilerin yaş gruplarının birbirine yakın olması etki etmiş olabilir. Çalışmada elde edilen bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunurken (Merter,2013; Karaca,2012), desteklemeyen çalışmalara da (Erdoğan,2018; Gök,2016; Yıldız,2015) rastlanmıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, benzerlik gösteren çalışmalar; Merter (2013)'in yaptığı çalışmada araştırmada yer alan ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlılık göstermemektedir⁷². Karaca (2012)'nin Ortaöğretim kurumlarındaki sporcu öğrencilerin kişisel uyum ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmasında Adıyaman'ın Gölbaşı ilçesinde ortaöğretimde öğrenim gören 206 sporcu oluşturmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre yaş düzeyleri arasında anlamlı farka rastlanmamıştır⁷³.

Çalışmamızın sonucu ile farklılık gösteren çalışmalar, Erdoğan (2018)'nin yaptığı çalışmada iletişim becerileri için yaş değişkenine göre 17-20, 21-24 ve 25-28 yaş grubunda yer alan gençlerin 13-16 yaş grubunda yer alan gençlere göre iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir⁷⁴.

Gök (2016)'ün yaptığı çalışma 16-17-18 yaşındaki spor yapan öğrencileri kapsamaktadır, çalışma sonucuna göre katılımcıların yaşları büyüdükçe sosyalleşme düzeyleri olumlu yönde artış göstermektedir⁷⁵.

Yıldız (2015)'in yapmış olduğu çalışmada, 19 yaş altı öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri 20-22 yaş ve 23-25 yaş düzeyinden düşük bulunurken, 26 yaş üzeri öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri diğer yaş gruplarından düşük çıkmıştır⁷⁶.

Yaş düzeyi ilerledikçe öğrencilerin spor yapma durumlarında ve spor yapma sıklıklarında artışın olduğu, bu durumda sosyalleşme düzeylerine önemli düzeyde katkı sağladığı gözlenmiştir.

5.2. Cinsiyete Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Çalışmaya katılan kız öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuca göre cinsiyet çalışmaya katılan öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde önemli etkiye sahip olduğu söylenebilir. Çalışmada elde edilen bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur (Öcal ve Kamerkaya, 2014; Dodson, 2007; Altınköprü, 2001; Şahan, 2007; Duran, Çeliköz ve Topaloğlu, 2013; Özcan ve Yıldırım, 2011).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, Dodson (2007), kızların erkeklere oranla daha hızlı sosyal gelişim sağladıklarını, daha erken olgunlaştıklarını ve erkeklere oranla daha uyumlu olduklarını savunmaktadır⁷⁷. Altınköprü (2001) de kızlarda erkeklere kıyasla daha üst düzey bir işbirliği ve sosyalleşme eğilimi içerisinde olduğunu; bunu yanı sıra, erkek çocukların kızlara kıyasla daha çok yalnız kalma eğilimi içerisinde olduklarını, 50 dakikalık bir gözlem süresinde, ortalama olarak, kızların 20 dakika, erkeklerin ise 33 dakika yalnızlığı seçtiklerini tespit etmiştir⁷⁸.

Duran, Çeliköz ve Topaloğlu (2013)'un ortaokul öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada, kızların erkek öğrencilere göre sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır⁶⁶.

Şahan (2007) üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecince spor aktivitelerinin rolünü bulmak amacıyla yaptığı çalışmada kadınların erkeklere göre sosyalleşme düzeylerini daha yüksek olduğu belirlenmiştir⁶.

Öcal ve Kamerkaya (2014) yetiştirme yurtlarındaki kız ortaokul öğrencilerin erkek ortaokul öğrencilerine göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğunu raporlamışlardır⁷⁵. Benzer şekilde, Kandır ve Orçan (2011)'da tüm yaş gruplarında, sosyal becerilerde kız çocuklarının erkek çocuklara göre daha iyi performans gösterdikleri bulgusuna ulaşmışlar⁸⁰.

Özcan ve Yıldırım (2011)'in ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla yapmış olduğu çalışmada, lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapanlar ile spor yapmayanlar arasında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık gözlenmiştir⁶⁴.

Ayrıca Chaplin, Cole ve Zahn-Waxler (2005)'de, kızların erkeklere oranla daha itaatkâr oldukları ve daha az uyumsuz davranışlar gösterdikleri bulgusuna ulaşmışlardır⁸¹.

Araştırmada elde edilen sonucun, yapılan diğer çalışmalarla paralellik göstermesinin nedeni kız öğrencilerin gelişim özelliklerinden ve kızların sosyal ortamlarda erkek öğrencilerden daha fazla bulunmalarından kaynaklanıyor olabilir. Çocukların içerisinde yer aldığı dönemlere bağlı olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha erken ergenlik dönemine girmeleri, olgunlaşmaları ve bu süreçte çevre ile ilişkilerinin çoğalması, daha fazla iletişim kurmaları sonucunda cinsiyet farkının sosyalleşme düzeylerine direk olarak etki etmesi kaçınılmaz olarak görülmektedir. Spor yolu ile çocukların bu dönem içerisinde çevreleri ile daha fazla etkileşim içinde olmaları ve ruh hallerinin bu değişimden daha az etkilenmesi sağlanabilir.

5.3. Sınıf Düzeyine Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırmada sınıf düzeyinin öğrencilerin sosyalleşme düzeylerine anlamlı bir etki yaptığı ancak sporda sosyalleşme üzerinde ise belirleyici bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen sonucuna göre, yedinci sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerinin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu duruma göre sınıf yükseldikçe sosyalleşme düzeyinin de arttığı söylenebilir. Ancak yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı fark olmamakla birlikte, yedinci sınıf öğrencilerinin ortalamasının daha yüksek olduğu da belirlenmiştir.

Bu sonuca göre LGS sınavının sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerini olumsuz etkilediği söylenebilir. Sekizinci sınıftaki öğrencilerin gelecekları için önemli bir yol ayrımında bulunmalarından dolayı sadece sınav başarısına odaklanmaları ve ders çalışma saatlerini arttırmaları, sınavdaki başarısızlık kaygısı vb. nedenlerin öğrencilerin sosyalleşme düzeylerini azalttığı söylenebilir.

Yapılan literatür taramasında Duran, Çeliköz ve Topaloğlu (2013)'un yapmış olduğu ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi adlı çalışması, 5-6-7-8. Sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Sınıf düzeyi arttıkça sosyalleşme düzeylerinde düşüş gözlenmekte olup çalışmamızla örtüşmemektedir. Bunun sonucu olarak ise, öğrenim görülen ortaokulların fiziksel ve psikolojik ortamının, soysa-ekonomik düzeyin, çevresel faktörlerin, aile eğitim seviyelerinin gibi değişkenlerin farklı olmasından kaynaklı olabilir⁶⁶.

Erdimez (2016)'in yapmış olduğu çalışmada ise beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışma sonucunda sınıf değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir⁸². Bu sonuca göre araştırma grubunun Sınıf değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği ve çalışmamızın sonuçları ile örtüşmediği görülmektedir. Bunun sonucu olarak ise yaş düzeylerinin farklılık göstermesi ve öğrenim gördükleri yüksekokulun spor üzerine dayalı olmasından kaynaklı olabilir.

Aytan (2010)'in yapmış olduğu çalışmada ortaöğretimde birinci sınıf ve üst sınıflara giden öğrencilerin sosyalleşme durumları incelendiğinde fark olmadığını görülmüştür. Sınıf düzeyleri arttıkça öğrencilerin yaşlarının da büyüyeceğini göz önünde bulundurursak yapılan çalışmada ortaöğretimde yaş farkının sosyalleşmeye etki etmediği söylenebilir⁸³. Yapılan bu çalışmada bizim çalışmamız ile örtüşmemektedir.

5.4. Anne Eğitim Durumuna Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerin anne eğitim seviyesine göre anlamlı şekilde değişmektedir.

Çalışmamızdan elde edilen bu bulguyu desteleyen literatür çalışmaları bulunmaktadır Bu çalışmaların birinde Şahan (2007) üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecince spor aktivitelerinin rolünü bulmak amacıyla yaptığı çalışmada, anne-baba eğitim düzeyinin sporda sosyalleşmeyi doğrudan etkilediği tespit etmiştir⁶.

Sunay ve Saraçoğlu (2003)'nun yapmış olduğu çalışmada da, aile desteği ile spora katılım arasında bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. 15 çeşit spor dalında 451 sporcu üzerinde uygulanan bir araştırmada spor dalına teşvik eden unsurların sıralanmasında aile ilk sırada yer almaktadır⁸⁴. Yapılan başka bir araştırmada ise ailenin, çocukların spor yapmaya teşvik edilmesinde oldukça önemli bir rolü olduğu tespit edilmiştir⁸⁵.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin anne eğitim seviyeleri arttıkça, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri de artmaktadır. Annesi üniversite mezunu olan çocukların sosyalleşme düzeyleri annesi okuryazar olmayan, ilkokul ve lise mezunu olan çocuklardan daha yüksektir. Ayrıca yine annesi üniversite mezunu olan çocukların sporda sosyalleşme düzeyleri de annesi ilkokul ve lise mezunu olan çocuklardan daha yüksektir. Bu durumun nedenleri arasında annenin daha bilinçli olması nedeniyle çocuklarının sosyalleşebileceği ortamlar için fırsat sunmaları, çocuklarını bu tür ortamlarda bulunmaları için teşvik etmeleri ve çocuklarını spor yapmaya yönlendirmeleri olabilir. Yapılan diğer çalışmalarda, çalışmamızı destekler niteliktedir.

5.5. Baba Eğitim Durumuna Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırmamızın bulgularına göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde baba eğitim değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Şahan (2007) üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecince spor aktivitelerinin rol'ünü bulmak amacıyla yaptığı çalışmada anne-baba eğitim düzeyinin sporda sosyalleşmeyi doğrudan etkilediği tespit edilmiştir⁶.

Araştırmamızın sonucuna göre, baba eğitimi değişkeni açısından anlamlı bir fark çıkmasının nedeni baba eğitim durumu yükseldikçe çocuklarda sporda sosyalleşmeleri daha üst düzeyde olmaktadır. Bunun sonucunda eğitim düzeyi yüksek ailelerde çocuklar bilinçli olarak daha çok spora teşvik ediliyor ve daha çabuk sosyalleşiyor.

5.6. Lisanslı Olarak Spor Yapma Durumuna Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırmamızın sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde lisanslı olarak spor yapma yılı değişkeninin önemli bir etkisi olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmamızdan elde edilen bu sonucu Özcan ve Yıldırım (2011)'in yapmış olduğu çalışma destekler niteliktedir. Özcan ve Yıldırım (2011)'in yapmış olduğu yapmış olduğu çalışmada, lisans yılı değişkeni bakımından gruplar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir⁶⁴.

Gerçekleştirilen bu çalışmada yaş gruplarının ortaokul seviyesinde olması nedeni ile öğrencilerin lisans yılları arasında farklılıklar az seviyededir. Bu nedenle çalışmada lisanslı olarak spor yapma değişkeni açısından öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılık çıkmamış olabilir.

5.7. Spor Branşına Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin lisanslı olarak yaptıkları spor branşları onların sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olmamaktadır.

Çar (2018)'in yapmış olduğu çalışma ortaokul düzeyini kapsamaktadır ve çalışmamızla paralellik göstermemektedir. Güreş, atletizm ve futbol spor branşlarının $p < 0.05$ değerlerine bakıldığında alfa değerinden küçük olduğu görülmektedir. Yani güreş, atletizm ve futbol ile ilgilenen öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri daha yüksektir. Katılımcıların sosyalleşmeye yönelik görüş puanlarının branşlara göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür⁸⁶.

Bu çalışmadan ortaya çıkan sonuçların çalışmamızla örtüşmemesinin nedenleri; öğrenim görülen ortaokul, çevre koşulları, eğitici farklılıkları, aile gibi faktörler vb. durumlardan kaynaklı olabilir.

5.8. Spor Yapma Sıklığına Göre Sosyalleşme ve Sporda Sosyalleşme Düzeyleri

Çalışmaya katılan öğrencilerin spor yapma sıklıkları onların sosyalleşme düzeylerini etkilemezken, sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.

Araştırmada elde edilen bu sonuç ile Konca, Ermiş, Erilli, Kaplan ve Berk (2018)'in yaptığı çalışmanın sonucu örtüşmektedir. Konca, Ermiş, Erilli, Kaplan ve Berk (2018)'in spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin kişisel özelliklerinin karşılaştırılması amacıyla yaptığı çalışmada, öğrencilerin spor yapma süresi arttıkça bireylerin daha sosyal oldukları ve çevreleri ile ilişki kurmakta zorlanmadıkları tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin spor yapma süresi ve sıklığı arttıkça sosyalleşme düzeylerinde de artış gözlenmektedir⁸⁷.

Hafta içi her gün spor yapan öğrenciler spora diğer sıklıkta katılan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde sporda sosyalleşme düzeyine sahip bulunmuşlardır. Bu sonuca

göre spor ortamlarında daha fazla bulunmanın ve dolayısı ile o ortamlardaki kişilerle (antrenör, sporcu, takım arkadaşı vb.) daha fazla etkileşime girmenin (işbirliği yapma, sözlü-sözsüz iletişim kurma, ortak amaç belirleme vb.), öğrencilerde daha yüksek oranda sosyalleşmeye neden olduğu söylenebilir.

Sonuç Olarak;

1. Araştırmamız sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
2. Araştırmamız sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyetleri açısından sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
3. Araştırmamız sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyalleşme düzeylerinde sınıf değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gözlemlenirken, sporda sosyalleşme düzeylerinde ise anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir.
4. Araştırmamız sonuçlarına göre, öğrencilerin anne eğitim durumları göz önünde bulundurulduğunda, sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri anlamlı farklılık göstermiştir.
5. Araştırmamız sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık belirlenmiştir.
6. Araştırmamız sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri lisans yılına göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.
7. Araştırmamız sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeyleri spor dalına göre anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.
8. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri spor yapma sıklığına göre anlamlı bir farklılık gözlenmezken, sporda sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir farklılık gözlenmiştir.

Öneriler;

- 1.** Lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin sporda sosyalleşme düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu nedenle lisanslı olarak spor yapmayan öğrencilerin sporda sosyalleşme düzeylerini artırmak için sınıflar arası spor müsabakaları düzenlenebilir. Öğrenciler lisanslı olarak spor yapmaya teşvik edilebilir.
- 2.** Anne ve baba eğitim durumu arttıkça öğrencilerin sosyalleşme ve sporda sosyalleşme düzeylerinde de artış görülmektedir. Bu nedenle velileri bilinçlendirmek için, okulda sporun faydaları ve sosyalleşme üzerine bilgilendirme amaçlı uzman kişiler tarafından seminerler düzenlenerek spora teşvik etmeleri hedeflenebilir.
- 3.** Sekizinci sınıf öğrencilerine rehberlik hizmetleri verilerek, sınav kaygılarını azaltıp, spora yönlendirerek sosyalleşme düzeylerinin artırılması hedeflenebilir.
- 4.** Öğrencilerin ilgi duydukları ve becerilerine yönelik spor dallarına yönlendirilmelerinin sağlanması için, kişilik envanterleri ve çeşitli spor dalına özgü test uygulamaları ile doğru yönlendirmeler yapılabilir.
- 5.** Erkek öğrencilerin sosyalleşme düzeylerini en az kız öğrenciler kadar artırmak için sosyal ortamlar oluşturulabilir. Öğrenciler arasında ekip çalışmaları arttırılabilir.

6. KAYNAKLAR

1. Küçük V, Koç H. Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 2016
2. Tel M. Çocuklarda Sosyalleşme Araçlarının Spora Yönlendirme Durumları. 2009, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
3. ÖZTÜRK F. Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Bağırhan Yayinevi. Ankara, 1998, s.5-77
4. Bulgu N, Akcan F. Spor ve Toplumsallaşma. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi. Ankara: Gazi Üniversitesi Spor Yüksek Okulu Yayınları, 2003
5. Kaplan Y, Çetinkay G. Çocuklar İçin, Bir İletişim ve Toplumsallaşma Aracı Olarak Spor, 1. Uluslararası Çocuk ve Spor Kongresi 19-21 Nisan 2010, s. 479-487, Kuzey Kıbrıs
6. Şahan H. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecince Spor Aktivitelerinin Rolü, 2007, Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi, KONYA
7. Loy L. Sport Culture and Society, Second Edition, Philadelphia, 1981
8. Kılıçgil E. Sosyal Çevre-Spor ilişkileri, Ankara, 1988
9. Çaha Ö. Spora Yaslanarak Bir Nefes Alma. Beta Yayinevi, Ankara, 1999
10. İnel M. Kimlik Oluşumunda Spor Ne Kadar Merkezdedir, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 1996
11. Günay M, Cicioğlu İ. Spor Fizyolojisi, Gazi Kitapevi, 1. Baskı, Ankara, 2001
12. Özdiñç Ö. Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri, Spor metre Dergisi, Cilt,3, Sayı, 2, Ankara, 2005
13. Güçlü N. İletişim, Ankara: Nobel Yayınları, 2001
14. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Resmi Gazatesi, Başbakanlık Basımevi, 1982
15. Voigt D. Spor Sosyolojisi, Çev.Ayşe Atalay, İstanbul 1998.

16. Coakley J.J. Sport In Society, Issuesand Controversies, College Publishing, SantaClara, 1986
17. Parks H. Contemporary Sport Management, Human Kinetick, Champaign.il, 1998
18. RöshH. E. Einführung in die Sport Wissenschaft Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Dairmistadt 1978.
19. Erkal M. Sosyolojik Açıdan Spor, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1981
20. Çakmakçı S. Okullarda Beden Eğitimi Dersi Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine Etkileri. 2001, Dumlupınar Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya
21. Yetim A. Sporun Sosyal Görünümü. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ankara, 2000
22. Yıldırım İ. Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ankara, 1996
23. Fişek K. 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi. Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1985
24. Evren M. Kapalı Spor Salonları Ve Diğer Spor Tesislerine Umumi Bir Bakış, Pulhan Matbaası, İstanbul, 1994, s. 5–25
25. Saltuk S. Antik Stadyumlar, F5 Yayınevi, İstanbul, 1999, s. 10-20
26. Tayga Y. Türk Spor Tarihine Genel Bakış, GSGM Yayınları, Ankara, 1990
27. Tokat M. Hakemin Sesi, Afşaroğlu Matbaası, sayı Ocak-Şubat, Ankara,2004
28. Koşu S. Sporun Sosyal Bütünleşmeyi Sağlamada Rolü, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 1998; 25.
29. Keten M. Türkiye’de Spor, Polat Ofset, İstanbul, 1993.
30. Hiçyılmaz E. Türk Spor Tarihi. Demet Ofset, İstanbul, 1974; 8-13.
31. Canşen E. Türkiye Cumhuriyetinin Spor Politikaları, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Haziran 2015, Cilt. 17, Sayı.1
32. Abaoğlu C. Spor Ansiklopedisi, Günde 5 Dakika Size Neler Kazandırır? Sporun Tıbbi Yönü, Yelken Matbaası, Cilt I. İstanbul, 1982;230.

33. İnal A. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş, Deren Ofset ve Matbaacılık, Konya: Deren Ofset ve Matbaacılık, 2000
34. Erkal M. Sosyal Bütünleşmede Hoşgörünün Yeri, İstanbul: Erdem Matbaacılık, 1992
35. Açak M, Ilgın A, Erhan S. Beden Eğitimi Öğretmenin El Kitabı, Dünya Ambalaj San. Tic. A.ğ. Matbaa Tesisleri. 2. Baskı. Malatya, 1997; 17.
36. Aracı H. Okullarda Beden Eğitimi, Bağırhan Yayinevi, Ankara, 1999; 13-18.
37. Özdağ S, Kürkcü R, Kartal R, Aytekin U. Engellilerde Beden Eğitimi Spor, Saray Kâğıtçılık ve Matbaacılık, Ankara, 2006; 1-12.
38. Dönmezer S. Toplum Bilim. İstanbul, 1994
39. Yetim A. Sosyoloji ve Spor, Maltepe/Ankara: Bilge Ofset Matbaacılık Yayıncılık, 2008, s. 131
40. Atalay A. Spor Sosyolojisi. Alkın Yayınları, İstanbul, 1998
41. Kılbaş S. Rekreasyon Bos Zamanı Değerlendirme. Adana: Anaca Yayınları, 2001
42. Şık N, Çalık F, Sivrikaya K, ve Kahveci M. Antalya Spor Bilimleri kongresi, 2004
43. Berber R. Sporun İşitme Engellilerin Sosyalleşme Üzerine Etkisi. 2011, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya
44. Özkalp E. Davranış Bilimlerine Giriş, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Yayınları, 2005: s.77-115-117
45. Ergun M. Eğitim ve Toplum, Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınları, 1998: s. 35
46. Önal S. Aile Sosyolojisi, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1990: s. 29
47. Akyüz H. Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma. MEB Yayınları, İstanbul, 1991
48. Selçuk Z. Eğitim Psikolojisi, Ankara: Pegem Yayıncılık, 1997: s.1-2
49. Şemin R. Gençlik Psikolojisi, Yayın No: 2677, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, 1980, s. 189
50. Bilen M. Sağlıklı İnsan İlişkileri, Anı Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara, 2004

51. Bozkurt V. Değişen Dünyada Sosyoloji, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2004
52. Tuna M. İlköğretim Çağındaki Çocukların Sosyalleşmesinde Popüler Kültürün Rolü (Isparta Örneği), 2008, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyoloji, Isparta, s. 47
53. Binbaşıoğlu C. Eğitim Psikolojisi. Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara, 1982
54. Aslantürk Z, Amman T. Sosyoloji. Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2000
55. Dönmezer S. Toplumbilim. İstanbul, 1994
56. Erkal M, Güven Ö, Ayan D. Sosyolojik Açıdan Spor. Der Yayınları, İstanbul, 1998
57. Küçük V, Acet M. Bir Kişilik Özelliği Olarak Suçluluk ve Sporla İlişkisi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 2002, 7: 369-375.
58. Açak M, Ilgın A, Erhan S. Beden Eğitimi Öğretmenin El Kitabı, Dünya Ambalaj San. Tic. A.ğ. Matbaa Tesisleri. 2. Baskı. Malatya, 1997; 17.
59. Janečka Z, Kudláček M, Válková H. Sport Socialization Of Children With Visual Impairment In Prepubescent And Pubescent Age, Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Gymnica 2003, Vol. 33 No. 2
60. Akıncı G. Engelli Çocuğa Sahip Olan ve Olmayan Babaların Aile İşlevlerini Algılamaları ile Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2007
61. Jennifer D, The Influence of Gender-Role Socialization, Journal of Sport Behavior, 2009
62. Filiz Z. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 3, Niğde, 2010
63. Tunçalp Ö. Seçilmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Rolü ve Önemi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011
64. Özcan G, Yıldırım S. Lisanslı Olarak Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan ile Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması, Spor Bilimleri Dergisi, Makale, Bolu, 2011

65. Snyder E, Aspects of Socialization in Sports and Physical Education, 2012, shapeamerica.tandfonline.com
66. Duran G, Çeliköz N, Topaloğlu A. Ortaokul Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Ağustos 2013, Cilt 14, Sayı 2, s. 121-137
67. Sabin S, Marcel P. International Congress of Physical Education, Sports and Kinetotherapy 4th Edition UNEFS Bucharest, At Bucharest, Romania, Volume, 2014
68. Dalkıran O, Aslan C, Gezer E. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, Sporcu ve Sedanter Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması, 2015, Cilt 7, Sayı 15 s,224-230
69. Cookley J, The Blackwell Encyclopedia of Sociology, Sociatization and Sport, 2015
70. Stevenson C, Sociolization Effects of Participotion in Sport, Reserch Quarterly, American Allianca For Health, 2015
71. Karaser N. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Sanem Matbaacılık, 1991
72. Merter K. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Maltepe İlçesi Örneği) Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.
73. Karaca Y. Ortaöğretim Kurumlarındaki Sporcu Öğrencilerin Kişisel Uyum ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2012
74. Erdoğan M. Serbest Zaman Kuruluşlarından Yararlanan Gençlerin Sosyalleşme Düzeyleri ve İletişim Becerilerinin İncelenmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018
75. Gök M. Ortaöğretimde Aktif Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2016
76. Yıldız Y. Spor Yapan ve Spor Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2015

77. Dodson F. Çocuk Eğitim El Kitabı (Çev: A. DURMAZ). İstanbul: Ravza Yayınları, 2007
78. Altinköprü T. Genç Kız Psikolojisi ve Cinselliği, İstanbul: Hayat Yayıncılık, 2001
79. Öcal A, Kamerkaya G. Yetiştirme Yurtlarında Kalan 6. - 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyalleşme Becerilerinin İncelenmesi, K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi, 2014, s. 1567-1584
80. Kandır A, Orçan M. Beş-Altı Yaş Çocuklarının Erken Öğrenme Becerileri ile Sosyal Uyum ve Becerilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, İlköğretim Online, 10(1), 40-50, 2011. <http://ilkogretim-online.org.tr>
81. Chaplin T. M, Cole P. M, Zahn –Waxler C. Parental Socialization of Emotion Expression: Gender Differences and Relations to Child Adjustment. American Psychological Association Emotion, 2005, Vol. 5, s. 1, 80–88
82. Erdimez A. Beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerinin sporla sosyalleşme düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi, Sütçü İmam Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2016
83. Aytan G. K. Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Sporun Etkileri, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara, 2010.
84. Sunay H, Saracaloğlu A.S. Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelen unsurlar. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2003, s. 43-48
85. Donuk B, Balcıoğlu İ, Şenduran F, Ülker İ. İstanbul'da Yaşayan 14-16 Yaş Grubu Genç Basketbol Sporcularının Psikososyal ve Demografik Özellikleri, 10. İCHBER-SD Avrupa Kongresi ve SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 17-20 Kasım 2004, Antalya
86. Çar H. Ortaokul ve imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin sosyalleşmesine beden eğitimi dersinin etkilerinin araştırılması, Ankara, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2018
87. Konca E, Ermiş E, Erilli N, Kaplan A, Berk Y. Spor Yapan Ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması, Kesit Akademi Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 13, Mart 2018, s. 379-3

EKLER

EK.

DÜZCE VALİLİĞİ
Düzce İl Millî Eğitim Müdürlüğü
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Alp Eren AYDIN
Kurumu / Üniversitesi	Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor A.B.D.
Araştırma yapılacak iller	Düzce
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Ortaokul öğrencilerine yönelik
Araştırmanın konusu	'Düzce Merkez İlçedeki Ortaokul Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Sporda sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi'
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma önerisi	Araştırma önerisi Mustafa Kemal Ortaokulu(5-8.sınıf her kademedan 150), Hürriyet Ortaokulu, Bilgi Ortaokulu, Hikmet Akın Ortaokulu(Her kademedan 75), 5-8.sınıf öğrencilerine yönelik toplam 1500 öğrenciyle 'Düzce Merkez İlçedeki Ortaokul Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi' konusundaki çalışma belirlenen takvime göre yapılmak istenmektedir.
Veri toplama araçları	Spor ve Sosyalleşme Anketi
Görüş istenilecek Birim/Birimler	Yok
İletişim Bilgileri	Var
Yükümlülükler	Araştırmacı; *Uygulama veya çalışma takviminde değişiklikleri bildirmeye, * Araştırmayı araştırma çalışma takviminde belirtilen süre içerisinde teslim etmek, * Yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde, Bakanlıktan izin alanlar EARGED Başkanlığına, İl'de izin alanlar millî eğitim müdürlüğüne araştırmanın iki örneğini CD'ye kayıtlı olarak vermeyi taahhüt eder (EK-1)
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Araştırma önerisi Mustafa Kemal Ortaokulu(5-8.sınıf her kademedan 150), Hürriyet Ortaokulu, Bilgi Ortaokulu, Hikmet Akın Ortaokulu(Her kademedan 75), 5-8.sınıf öğrencilerine yönelik toplam 1500 öğrenciyle 'Düzce Merkez İlçedeki Ortaokul Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Sporda Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi' konusundaki çalışma belirlenen takvime göre yapılmak istenmektedir. Araştırmanın; Millî Eğitim Bakanlığı'nın Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2017/25 nolu Genelgesi doğrultusunda 2017/2018 eğitim öğretim döneminde uygulanmasında sakınca bulunmamaktadır . Aynı genelgenin 4. Maddesine göre 2018/2019 eğitim öğretim yılında da araştırmaya devam edilmek istendiğinden izin süresi uzatma işlemleri yapılmak zorundadır.	
Komisyon kararı	Araştırma izni verilmesine oybirliği ile karar verilmiştir.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı:	Muhalif üye bulunmamaktadır.

Kudret ÇİÇEK

KOMİSYON

Ayşe GÜLTEPE
Üye

06/04/2018
Komisyon Başkanı
Ahmet AKTEPE
Süre Müdürü

EK.1

Kişisel Bilgi Formu (KBF)

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı,

Bu çalışma Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans tez aşaması kapsamında yapılmaktadır. Çalışmada Düzce Merkez ilçedeki ortaokul öğrencilerinin bazı değişkenler açısından sporda sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi hedeflenmektedir. Bu nedenle, çalışmaya katılımınız son derece önemlidir. Sizden kişisel bilgi formunu eksiksiz olarak doldurmanız istenmektedir. Katılımınızdan dolayı teşekkür ederiz.

DÜ Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Alp Eren AYDIN

1.Yaşınız:

2.Cinsiyetiniz:

Kadın() Erkek ()

3. Sınıfınız:

5() 6() 7() 8()

4.

Anne Eğitim Durumu:

-Okur-yazar değil() -İlköğretim () -Lise() -Üniversite()

Baba Eğitim Durumu:

-Okur-yazar değil() -İlköğretim () -Lise() -Üniversite()

5.Lisanslı olarak spor yapıyor musunuz?

Evet () Hayır ()

(Evet seçeneğini işaretlediyseniz 6 ve 7.soruyu cevaplandırınız.)

6.Ne kadar süredir lisanslı sporcusunuz?

1-2 yıl () 3-4 yıl () 5-6 yıl () 7 yıl ve üstü ()

7.Hangi spor dalını yapıyorsunuz?

()Futbol

()Basketbol

()Voleybol

()Hentbol

()Jimmastik

()Atletizm (Belirtiniz)

()Diğer (Belirtiniz)

7. İlgilendiğiniz spor dalını hangi sıklıkla yaparsınız?

()Hafta içi her gün

()Haftada Üç Gün

()Sadece hafta sonları

()Ara sıra

()Diğer.....(Belirtiniz)

EK.2

ACIKLAMA	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Aşağıda 34 cümle bulunmaktadır. Bir cümledeki ifadeye Kesinlikle Katılıyorsanız 5'e, Katılıyorsanız 4'e, Katılmıyorsanız 2'ye, Kesinlikle Katılmıyorsanız 1'e , eğer bir cümleye ilişkin Kararsızlık belirtecekseniz 3'e çarpı koyunuz.					
1. Olabildiğince kalabalıktan uzak kalmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
2. Toplum içerisinde insanlarla iletişim kurmada seçici davranırım	1	2	3	4	5
3. İnsanlar toplum içerisinde benimle kolayca diyalog kurabilirler	1	2	3	4	5
4. Toplumsal olaylarda genellikle topluma liderlik yaparım	1	2	3	4	5
5. Her türlü sosyal etkinliklere katılmaktan hoşlanırım	1	2	3	4	5
6. Toplum içerisinde insanlarla tartışmaktan ziyade insanlara yardım etmeyi tercih ederim	1	2	3	4	5
7. Toplumsal olaylarda toplumu yönlendirmekte başarılıyım (Örneğin sönük geçen bir toplantıda yol gösterici rolü)	1	2	3	4	5
8. Yeni tanıştığım insanlarla diyalog kurmaktan çekinirim	1	2	3	4	5
9. Toplum içerisinde çoğunlukla kendimi yalnız hissedirim	1	2	3	4	5
10. Toplum içerisinde başkaları ile kolaylıkla iletişim kurarım	1	2	3	4	5
11. Toplumsal etkinliklere katılan insanlar kendisiyle barışık olur	1	2	3	4	5
12. Toplumsal etkinliklere katılım ile kişisel beceri ve yeteneklerimi keşfedebilir ve ifade edebilirim	1	2	3	4	5
13. Toplum içerisinde sevdiğim insanlarla birlikte olduğumda keder ve dertlerimi unuturum	1	2	3	4	5
14. Toplumda insanların özgürce davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısındayım	1	2	3	4	5
15. Toplumsal kurallara uymayan insanları haklı görmem	1	2	3	4	5
16. Toplumsal değerlere bağlı bir kişiliğe sahip birisiyim(gelenek töre inançlar)	1	2	3	4	5
17. Toplumsal değerlere aykırı davranan bireylerin davranışları beni rahatsız eder	1	2	3	4	5
18. Toplumsal uzlaşmayı bozan davranış sahiplerine hoşgörülü davranmam	1	2	3	4	5
19. Aileyle ilgili kararların alınmasında katkıda bulunurum	1	2	3	4	5
20. Aile büyüklerinin kararlarına her zaman itaat etmekten hoşlanmam	1	2	3	4	5
21. Ailem benim fikir ve davranışlarıma her zaman hoş görülü davranır	1	2	3	4	5
22. Ailenizin değer yargıları ile toplumun değer yargıları arasındaki farklılık beni fazla etkilemez	1	2	3	4	5
23. Ailem arkadaş çevremi belirlemede etkin rol oynar	1	2	3	4	5
24. İnsanların benim davranışlarımı yargılamaya ya da yönetmeye çalışmasından rahatsız olurum	1	2	3	4	5
25. Okul farklı kültürdeki insanların tanışmasını ve böylece toplumsal bütünleşmenin etkin faktörüdür	1	2	3	4	5
26. Okul bireyin, toplumsal ve kişisel değerlere saygının benimsenmesinde önemli rol oynar	1	2	3	4	5
27. Toplumsal aktivitelere katılmakta yaş, cinsiyet ve inanç vb ayırım yapmaktan hoşlanmam	1	2	3	4	5
28. Toplum içerisinde başkalarının ihtiyacı olduğu zaman kendime ters düşse de o davranışı yaparım	1	2	3	4	5
29. Yeni insanlarla tanışıp sosyal aktiviteler yapmaktan hoşlanırım	1	2	3	4	5
30. Okul farklı insan grupları arasında toplumsal diyalogun ilk adımıdır	1	2	3	4	5
31. Farklı kültürdeki değer anlayışlarına saygılı davranmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
32. Herkes kültür ve değerlerini özgürce yaşayabilmeli ve ifade edebilmeli	1	2	3	4	5
33. Farklı kültür anlayışları toplumsal barışın temel dinamiğidir	1	2	3	4	5
34. Bizi diğer kültürlerden farklı klan değer; farklı kültürlerin barış ve uyum içerisinde yaşamasıdır	1	2	3	4	5

EK.3

ACIKLAMA	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Aşağıda 36 cümle bulunmaktadır. Bir cümledeki ifadeye Kesinlikle Katılıyorsanız 5'e, Katılıyorsanız 4'e, Katılmıyorsanız 2'ye, Kesinlikle Katılmıyorsanız 1'e, eğer bir cümleye ilişkin Kararsızlık belirtecekseniz 3'e çarpı koyunuz.					
1. İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir	1	2	3	4	5
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum	1	2	3	4	5
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem	1	2	3	4	5
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım	1	2	3	4	5
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam	1	2	3	4	5
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevmek benim için önemli değildir	1	2	3	4	5
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler	1	2	3	4	5
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır	1	2	3	4	5
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissedirim	1	2	3	4	5
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam	1	2	3	4	5
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum	1	2	3	4	5
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım	1	2	3	4	5
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur	1	2	3	4	5
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim	1	2	3	4	5
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum	1	2	3	4	5
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım	1	2	3	4	5
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim	1	2	3	4	5
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim	1	2	3	4	5
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar	1	2	3	4	5
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim	1	2	3	4	5
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar	1	2	3	4	5
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)	1	2	3	4	5
23. Bir grubun üyesi olmaksızın, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar	1	2	3	4	5
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım	1	2	3	4	5
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım	1	2	3	4	5
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar	1	2	3	4	5
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar	1	2	3	4	5
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar	1	2	3	4	5
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur	1	2	3	4	5
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım	1	2	3	4	5
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım	1	2	3	4	5
33. İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir	1	2	3	4	5
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim	1	2	3	4	5
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

1991 Yılında Düzce’de dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini Düzce’de tamamladı. 2015 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2009-2019 yılları arasında Erkekler Voleybol 1. Liginde çeşitli kulüplerde profesyonel olarak voleybol oynadı, aktif olarak voleybol kariyerine devam etmekte. 2018 yılında dünya evine girdi. 2019 yılında Düzce Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne Spor Eğitim Uzmanı olarak atandı ve görevine devam etmekte.

e-posta:

alperrenaydin@gmail.com